

Osmanlıca®

Eğitim ve Kültür Dergisi

osmanlicadergi.com
@osmanlicadergi

ŞUBAT 2018

Cemâziye'l-ewvel - Cemâziye'l-âhır 1439

YIL 06 SAYI 54

7t 5€

عبد الحمیدی آکلامق شیرنی آکلامق اولاجقد

Mukaddes
Emanetler

Fahreddin Paşa ve
Askerlerine Kızılaydan
Madalya

Adaletin
Envâ'ı

Abdulhamid'i Anlamak

Her Şeyi Anlamak Olacaktır

Necib Fazıl Kısakürek

ISSN: 2147-5334

9 786050 101920 9

HARFLERİ TANIYALIM

ذ	د	خ	ح	چ	ج	ث	ت	پ	ب	ا	Matbu hatlı harfler
ذ	د	خ	ح	چ	ج	ث	ت	پ	ب	ا	Rik'a hatlı harfler
Zel	Dal	Hı	Ha	Çe	Cim	Se	Te	Pe	Be	Elif	Okunuşları

غ	ع	ظ	ط	ض	ص	ش	س	ژ	ز	ر	Matbu hatlı harfler
غ	ع	ظ	ط	ض	ص	ش	س	ژ	ز	ر	Rik'a hatlı harfler
Gayin	Ayin	Zı	Tı	Dat	Sad	Şin	Sin	Je	Ze	Ra	Okunuşları

ی	ه	و	ن	م	ل	ن	گ	ك	ق	ف	Matbu hatlı harfler
ی	ه	و	ن	م	ل	ن	گ	ك	ق	ف	Rik'a hatlı harfler
Ye	He	Vav	Nun	Mim	Lam	Nef	Gef	Kef	Kaf	Fe	Okunuşları

Osmanlıcada bulunup da Kur'ân harflerinde olmayan harfler de vardır. Bu harfler şunlardır:

ث	گ	ژ	چ	پ
---	---	---	---	---

Yuvarlak içine alınan "Şin", "Dad", "Kaf" ve "Nun" harflerinin noktaları, el yazısında harfin sonuna kuyruk olarak eklenir.

~	~	~	~
---	---	---	---

Rik'a hattında iki noktalar çizgi (-), üç noktalı harfler ise takke (^) ile gösterilir.

ع	ث	ت	ب
---	---	---	---

Kırmızı renkli harfler Türkçe asıllı kelimelerde kullanılmaz. Mor renkli harfler, Farsçadan, yeşil renkli "Nef" harfi Türkçeden gelmiştir.

Not: Türkçeden gelen "nef" in hari-cindeki **siyah** renkli harfler Kur'ân alfâbesinden, **pembe** renkliler ise Farsçadan gelmiştir.

Not: Kelime içerisinde harflerin baş-larındaki ses kullanılır.

OKUTUCU HARFLER

"a, e" sesleriyle okutur	ه	"a" sesiyle okutur	ا
"ı, i" sesleriyle okutur	ی	"o, ö, u, ü" sesleriyle okutur	و

Not: Okutucu harfler normal harf olarak da kullanılabilir.

Not: Elif harfi üzerinde (İ) **hemze** "e" sesiyle, (ٓ) **med** "a" sesisyle okutur. Harfin önünde okutucu bir harf yoksa bir önceki sese birleştirilir.

HE OKUTUCUSUNUN "A" SESİYLE OKUTUĞU YERLER

"He" okutucusu, kelime içindeki kalın harf ve kalın sesli uyumuna göre, isimlerde, mastarlarda ve ek-lerde "a" sesiyle okuttuğu yerler vardır. Fiillerdeki "a" sesi ikinci şahsın emir ve nehiy kipinde kullanıldığından "he" okutucusuyla değil, "elif" okutucusuyla yazılır. Dolayısıyla bir kelimenin mastar mı, emir mi olduğu daha ilk bakışta anlaşılabilir.

İSİM	باغله BAĞLA (İLE)	یاپمه YAPMA (MASDAR)
FiİL	باغلا BAĞLA	یاپما YAPMA (NEHIY)

KALIN VE İNCE KARŞILIĞI OLAN HARFLER

Osmanlıcada okutucu harflerden (و) okutucusu-nun "o-ö-u-ü" olmak üzere dört sesi karşıladığını görürsünüz. Bu ilk bakışta -normal olarak- bir zorluk gibi gözükmemektedir. Fakat bazı hususla-rı bilmek kaydıyla zorluk gibi gözükken bu durum ortadan kalkmaktadır. Bu konu için aşağıdaki hu-suslara dikkat ediniz.

Osmanlıcada kullanılan Türkçe kelimelerde aynı sesi ifade etmekle birlikte birisi kalın, diğeri ince sesleri ifade eden toplamda on iki aded harf vardır. Bu harfler şunlardır:

	K sesi için	T sesi için	D sesi için	S sesi için	Ğ sesi için	H sesi için
KALIN	ق	ط	ط	ص	غ	خ
İNCE	ك	ت	د	س	گ	ه

Yukarıda verdiğimiz bilginin bize faydası nedir?

Bu on iki harften her hangi birisi bir kelimedede geldiğinde, mesela "vav" harfi için söylersek, okutucu harf olarak karşıladığı dört sesteki ikisini hemen elemiş oluyoruz. Yani kelimenin içerisinde bu on iki harfin kalın olanlarından bir harf gelmişse, (ö ve ü) sesleri; ince harflerinden birisi gelmişse (o ve u) sesleriyle okuma-yacağımızı hemen anlayabiliriz. Dolayısıyla diğer iki sesteki birisiyle okuyabiliriz.

KALIN O ve U	طوق TOK	خوش HOŞ
İNCE Ö ve Ü	تور TÜR	اوگون ÖĞÜN

SIYAK-SIBAK MESELESİ

Peki, kalınlık ve inceliğine göre iki sesi elediği-miz halde geriye kalan seslerden ikisiyle de oku-nabilecek bir durum olursa ne olacak?

Mesela: **Yüz** lira. Bugün **yüz**meye gideceğim. **Yüzüm** yanmış. Aynı durum, Osmanlıcadaki bazı kelimeler için de geçerlidir. Mesela bazı kelime-lerin yazılışları aynıdır, fakat farklı okunurlar.

كوج	كول	صوص	قويو
Göç	Göl	Sos	Koyu
Güç	Gül -Mek	Sus	Kuyu

كول صوغوق	بوايش جوق كوج
Göl soğuk	Bu iş çok güç
گولمك كوزل	گوج وار اوزاغه
Gölmek güzel	Göç var uzağa

Aşağıdaki tabloya bakıldığında ise, durum biraz daha farklı ve karmaşık gözükabilir. Burada da yine kelimenin cümle içindeki kullanımına bakılır ve ona göre okunur.

بول	بول	بول	بول
Bül-ten	Bul	Böl	Bol

اکمگی بول ده وير
Ekmeği böl de ver
قيرمیزی بولتنله آرانپور
Kırmızı bültenle aranıyor
بول کيچه لوقانطه سی
Bol keçe lokantası
آرایان بولور
Arayan bulur

Yıl: 06 / Sayı: 54
ŞUBAT 2018
Cemâziye'l-evvel - Cemâziye'l-âhir 1439
ISSN: 2147-5334
osmanlicadergi.com
@osmanlicadergi

SÜEDA
Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Adına İmtiyaz Sahibi
ve Genel Yayın Yönetmeni
METİN UÇAR
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
A. MUHYİDDİN UZUN

Danışma Kurulu
AHMED SEMİZ
PROF. DR. ÖMER İŞBİLİR
YRD. DOÇ. DR. YUSUF BİLEN
DOÇ. DR. TURGUT KOÇOĞLU
YRD. DOÇ. DR. HÜSREV AKIN

Yayın Koordinatörü
İBRAHİM MAHİR ÇAKMAK

Hukuk Müşaviri
Av. HAKKI AYĞÜN

Tashih
AHMET BEYPAZAR
İBRAHİM KARABOĞA

Grafik Tasarım
ERDEM KÖYMEN

Sosyal Medya
OSMAN GAZALİ ÇAKMAK
ERDOĞAN AKMAN

Teknik Destek
ADEM KILIÇ

Abone ve Dağıtım Servisi
Tel: 0.212 671 51 80
Gsm: 0.530 148 63 83
info@sueda.com.tr

Abonelik Şartları
Tek dergi ücreti: 7₺
Abonelik ücreti: 70₺
Kargo ile abonelik ücreti: 95₺
Yurtdışı abonelik ücreti: 140₺

Hesap bilgileri
Alıcı: Süeda Basım Yayın Sanayi ve
Ticaret A.Ş.

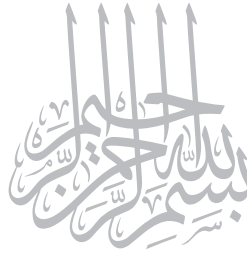
PTT Hesap No: 6391849

Kuveyt Türk IBAN:
TR82 0020 5000 0068 3301 0000 01

AlbarakaTürk IBAN:
TR53 0020 3000 0211 3660 0000 01

Hesap bilgileri
Alıcı: Süeda Basım Yayın Sanayi ve
Ticaret A.Ş.

Baskı Yeri
Hayrât Neşriyat Matbaa Tesisleri/Isparta
0.246 259 43 33

BAŞ MUHARRİR	03
Bakış Açısı	
OKUMA METİNLERİ	04
Adaletin Envârı * Filistin Muzafferiyeti ve İngilizlerin Taassub-u Dinisi * Abdülhamid Han	
TARİHTE BU AY	13
KELİMELEİN KÖKENLERİNE YOLCULUK	14
BİLİYOR MUYDUNUZ?	16
Medine Müdafii Fahreddin Paşa'ya Kızılay'dan Gümüş Madalya	
BELGE OKUMALARI	19
Mukaddes Emanetler * Medine'den Gelen Mukaddes Emanetlerin Korunması ve Tamirine Dair Belge * Mukaddes Emanetlerle Alakalı Bir Komisyon Kurulmasına Dair * Hırka-i Şerif Dairesine Getirilen Mukaddes Emanetlerinin Listesi	
HÜSN-İ HAT ÇALIŞMALARI	28
"Dad" Harfi	
OSMANLICA YAZABİLİYORUM	29
Yazı Alıştırmaları: "Üç Sabır"	
OSMANLI TIBBINDAN	30
Rutûbet (Nem)	
KİTÂBE OKUMALARI	32
İbrahim İsmet Beyefendinin Kabri * Sarâylı Âyşe Yuhber Hanım'ın Mezar Taşı	
OSMANLIDAN YEMEK TARİFLERİ	34
Badem Heriresi * Pelteşin * Gelin Odu	
TARİHTEN NOTLAR	36
Takkeci İbrahim Ağa Camii * Sana Karada Yer Yok * Düşmana Sırtınızı Çevirmeyiniz * Padişaha Kul Olmak	
OSMANLICA ÖDÜLLÜ BULMACA	40

Osmanlıca
Eğitim ve Kültür Dergisi

تاریخ ملتشرک تمارله سید
هر طو یوم،

کچ شونه کچه

کله جده اوننی بچیر

"Tarih, milletlerin tarlasıdır. Her toplum,
geçmişte ne ekmişse, gelecekte onu biçer."
-Voltaire-

BAŞ MUHARRİR

METİN UÇAR editor@osmanlicadergi.com @msserdengecti

تاریخچه

باقیہ آہیسی

BAKIŞ AÇISI

Zaman ne kadar da hızla akıp gidiyor. Bir imtihan dünyasında savrulup duruyoruz sağa sola. Şimdide geçmişî yaşar gibi olduğumuz çoklukla vakıa; elbette tarihle beraber güne bakabilenler için. Tarih, bugündür, fakat bir farkla. O dönemde değiliz evet, lakin medeniyetlerde süreklilik esastır. Bugün, o günlerin ufku idi, olmalıydı. O dönemde yaşananlar bugünlere netice vermişti. Bundan bahisle dünü bilmek, bugünü anlamak olacaktır. Yoksa karşımızdakiler –hususan düşmanlarımız- bize süslü cümleler kuracak, fakat niyetleri hep farklı olacaktır. Bizler de eğer dünüde yaşanan ilişkileri ve süren ahvali bilip değerlendiremezsek, sadece sorular sorarak ömür tüketeceğiz.

Kütü'l-Amare üzerinden yeni bir nazar kazandık. Arşivleri karıştırdık. Siyasi, sosyal, kültürel neticeler elde ettik. Bir anda bir dünya kitap yazıldı. Filmleri bile çekildi. Kafalarımızda bir avuç neferin İngilizlere nasıl karşı durdukları ve vatan savunması yaptıklarını konuştuk.

Tartışma programları daha ileri taşıma niyetiyle inşallah, bu burada kalmamalı, biz buradan ders ve şevk alarak yeni bir ruh yakalayabilir miyiz sorularını sordular ki, son derece kritik bir durumdur.

Fahreddin Paşa isimli bir kahraman ve askerlerinin Peygamber sevgisini tekrar hatırlayarak İngilizlere karşı nasıl duruş sergilediklerini konuştuk. Buraya dil uzatanlara en üst seviyeden cevaplar verdik. Biz dedik, unutmadık. Biz dedik Yahya Kemal dediği gibi, biz ölümlerimizle beraber yaşarız. Tarih dedik, bugündür. Biz onları da sizin yaptıklarınızı da unutmamak diye yüksek sesle konuştuk, konuştuk...

Şimdi bu gelişmeleri, yani dünyaya açılırken tarihe açılma sorumluluğumuzu yerine getirme ameliyemizi bütün bir millet olarak sindirmek durumundayız. Hep beraber aynı duygu durumuna taşınmak mecburiyetindeyiz.

Elbette, gündelik tartışmalarla yakaladığımız bu bakış açısını kolay kaybetmemeliyiz!

Biz de dergi olarak gözünüz, köprüünüz ve anahtarınız olmaya devam ediyoruz. Anahtar keşfettikçe tarihe açılma sorumluluğumuzda daha rahat hareket edebileceğiz. İnşallah...

zaman ne kadar da hızla akıp gidiyor. Bir imtihan dünyasında savrulup duruyoruz sağa sola. Şimdide geçmişî yaşar gibi olduğumuz çoklukla vakıa; elbette tarihle beraber güne bakabilenler için. Tarih, bugündür, fakat bir farkla. O dönemde değiliz evet, lakin medeniyetlerde süreklilik esastır. Bugün, o günlerin ufku idi, olmalıydı. O dönemde yaşananlar bugünlere netice vermişti. Bundan bahisle dünü bilmek, bugünü anlamak olacaktır. Yoksa karşımızdakiler –hususan düşmanlarımız- bize süslü cümleler kuracak, fakat niyetleri hep farklı olacaktır. Bizler de eğer dünüde yaşanan ilişkileri ve süren ahvali bilip değerlendiremezsek, sadece sorular sorarak ömür tüketeceğiz.

Kütü'l-Amare üzerinden yeni bir nazar kazandık. Arşivleri karıştırdık. Siyasi, sosyal, kültürel neticeler elde ettik. Bir anda bir dünya kitap yazıldı. Filmleri bile çekildi. Kafalarımızda bir avuç neferin İngilizlere nasıl karşı durdukları ve vatan savunması yaptıklarını konuştuk.

Tartışma programları daha ileri taşıma niyetiyle inşallah, bu burada kalmamalı, biz buradan ders ve şevk alarak yeni bir ruh yakalayabilir miyiz sorularını sordular ki, son derece kritik bir durumdur.

Fahreddin Paşa isimli bir kahraman ve askerlerinin Peygamber sevgisini tekrar hatırlayarak İngilizlere karşı nasıl duruş sergilediklerini konuştuk. Buraya dil uzatanlara en üst seviyeden cevaplar verdik. Biz dedik, unutmadık. Biz dedik Yahya Kemal dediği gibi, biz ölümlerimizle beraber yaşarız. Tarih dedik, bugündür. Biz onları da sizin yaptıklarınızı da unutmamak diye yüksek sesle konuştuk, konuştuk...

Şimdi bu gelişmeleri, yani dünyaya açılırken tarihe açılma sorumluluğumuzu yerine getirme ameliyemizi bütün bir millet olarak sindirmek durumundayız. Hep beraber aynı duygu durumuna taşınmak mecburiyetindeyiz.

Elbette, gündelik tartışmalarla yakaladığımız bu bakış açısını kolay kaybetmemeliyiz!

Biz de dergi olarak gözünüz, köprüünüz ve anahtarınız olmaya devam ediyoruz. Anahtar keşfettikçe tarihe açılma sorumluluğumuzda daha rahat hareket edebileceğiz. İnşallah...

متن اویار

عَالِي الشَّانِ

Adaletin Envâ'ı

Bergüzar-ı Ahlak kitabından, Ahmet Rifat, 1315

۱ صداقت . — عادل اولان ذات دوستنی کندی اجتناب
ایلدیگی مضرتدن تخلیص و مسرتہ ایصال واسباب فراغت
وراحتنی استحصال ایتمکله مستریح البال اولور .
۲ الفت . — عادل اولان ذات امور دنیا و آخرتده ارباب
فضل و کمال ایله هم افکار و ممتزج الطبع اولور .
۳ وفا . — عادل اولان ذات انجاز وعد و قضای حقوقده
ابدآ قصور ایتمز .
۴ شفقت . — عادل اولان ذات ابنای جنسنه برکدر عارض
اولدقده متأثر اولوب ازاله سنه صرف همت وسی غیرت ایلر .
۵ صلہ رحم . — عادل اولان ذات اقربا و وطنداشنه امکانی
مرتبه احسان و رعایت و نیاز و استدعالرینی ترویجه همت ایلر .

1. **Sadakāt:** Adil olan zat, dos-tunu kendi ictinab eylediği mazarrattan tahlis ve mes-serrete isal ve esbab-ı feragat ve rahatını istihsal etmekle müsterihü'l-bâl olur.
2. **Ülfet:** Adil olan zat, umur-ı dünya ve ahirette erbab-ı fazl ve kemal ile hem efkar ve mümtezicü't-tab' olur.
3. **Vefa:** Adil olan zat, incaz-ı va'd ve kaza-yı hukukta ebe-den kusur etmez.
4. **Şefkat:** Adil olan zat, ebna-yı cinsine bir keder arız oldukda müteessir olup izalesine sarf-ı himmet ve sa'y-ı gayret eyler.

۶ مکافات . — عادل اولان ذات ظهور ایدن انعام واحسانه
دها زیاده احسانله مقابله ایدر واستحقاقی اولانلری ورضاسنی
تحصیل ایدنلری خشنود ایلر .

۷ حسن شرکت . — عادل اولان ذات خلق ایله معاملاتی
کمال عدل وانصافله اجرا وجهله نك خشنودیتنی تحصیله اعتنا ایلر .

۸ حسن قضا . — عادل اولان ذات حقوق اخوانی منت
وندامت ایتیمه رک وجه حسن اوزره قضا ایدر .

۹ تودد . — عادل اولان ذات افاضل وامائل ایله صادقانه
محبت ورضا وخشنودیتلرینی تحصیله همت ایدر .

۱۰ تسلیم . — عادل اولان ذات شریعت مطهره نك بیان
بیوردینی بالجمله احکام دینییه ودنیویه بی وبرعائل صادقدن صدور
ایدن کلام باصوابی حقیقه دیگله یوب تسلیم ایدر .

۱۱ توکل . — عادل اولان ذات تبدیل وتغیری قدرت
بشریه نك خارجنده اولان مقدرات ایچون بیهوده اضطراب چکمز .
الطاف الیهیه منتظر وراضی اوله رق سمی وغیرتده قصور ایتمز .

۱۲ عبادت . — عادل اولان ذات حسب العبودیه مأمور
ومکلف اولدینی اوامر الیهیه واحکام شرعییه ایفاده تقصیر
وتهاونی جائز کورمز .

5. **Sıla-i rahm:** Adil olan zat, akraba ve vatandaşına imkânı mertbe ihsan ve riayet ve niyaz ve istid'alarını tervice himmet eyler.

6. **Mükâfat:** Adil olan zat, zuhur eden in'am ve ihsana daha ziyade ihsanla mukabele eder ve istihkakı olanları ve rızasını tahsil edenleri hoşnud eyler.

7. **Hüsni-i şirket:** Adil olan zat, halk ile muamelatını kemal-i adl ve insafla icra ve cümlelerin hoşnudiyetini tahsile itina eyler.

8. **Hüsni-i kaza:** Adil olan zat, hukuk-ı ihvanı minnet ve nedamet etmeyerek vech-i hüsn üzre kaza eder.

9. **Teveddüd:** Adil olan zat, efa-zıl ve emasil ile sadıkane muhabbet ve rıza ve hoşnudiyetlerini tahsile himmet eder.

10. **Teslim:** Adil olan zat, şariat-ı mutahharanın beyan buyurduğu bilcümle ahkam-ı diniye ve dünyeviyeyi ve bir âkıl-ı sadıktan sudur eden kelim-ı ba-savabı hakkıyla dinleyip teslim eder.

11. **Tevekkül:** Adil olan zat, tebdil ve tağyiri kudret-i beşeriyenin haricinde olan mukadderat için beyhude ızdırıp çekmez. Eltaf-ı İlahiye muntazır ve razı olarak sa'y u gayrette kusur etmez.

12. **İbadet:** Adil olan zat, habse'l-ubudiye memur ve mükellef olduğu evamir-i İlahiye ve ahkam-ı şer'iyyeyi ifada taksir ve tehavünü caiz görmez.

Filistin Muzafferiyeti ve İngilizlerin Taassub-u Dinîsi

Sebilürreşad, c. 15, s. 376

Eylülün yirmi dokuzu pazara musâdif olmak hasebiyle İngiltere'nin reîs-i dînîsi olan Archbishop of Canterbury Kudüs ve Filistin'in Türk hâkimiyetinden kurtulmuş olmasından dolayı bütün İngiltere kiliselerinde fevkalade bir âyîn-i dînî icrâ ettirmiş ve bu ayinde muzafferiyet-i vâkıadan dolayı Cenâb-ı Hakk'a şükürler edilmiştir: Mûmâ ileyh neşrettiği beyannamede diyor ki:

"Ümîd ederiz ki bu muvaffakiyet hepimize göre mukaddes olan bu havali için bir devr-i saadetin mebdei olsun." Bu havâdisi neşreden Şark-ı Garîb gazetesi şu sözleri ilâve ediyor:

"Bu kıtanın idaresi pek müşkil ve naziktir. Oranın halkı pek dindar ve mutaassıptırlar. Ufak bir hata yahut bir kıvılcım pek kanlı ve feci mukâtelât-ı dîniyeye sebep olabilir. Şimdiye kadar Kudüs'te vuku bulan ihtilafâta hiçbir zaman Müslümanlar tarafından sebebiyet verilmiş değildi. Orada icra-yı hâkimiyet isteyen, behemehâl edyân-ı semâviye erbâbına hüsn-ü muamele etmek ve hiçbir cemaatin hissiyatını rencide etmemek mecburiyetindedir."

Sebilü'r-Reşâd. -Acaba dinden bahsetmek isteyen her Müslüman'ı taassub-u dînî ile itham eden İngilizler ve Müslümanların inhitatına dinlerini sebep addeden bir takım gençler bu manidar hareket-i dindârâne ne derler? Galiba Türk'ün yahut İslamiyet'in hâkimiyetini tahkir ve istihza edenler kudsiyetini muhafaza edebilmek için Kudüs'ü yeniden Müslümanlara iade etmek mecburiyetinde kalacaklardır. Hürriyet-i akvâm ve insaniyetten çok dem-i deveran İngilizlerin taassubu Müslümanlara bir ders-i ibret olmalıdır.

فلسطين مظفرینی و انگلیز لرك تعصب دینیسی
ایلولاك یکر می طقوزی بازاره مصادف اولوق حسیله انگلتره نك
رئیس دینیسی اولان آرج پیشوب اوف قانتربوری قدس وفلسطینك

تورك حاكیمیتدن قور تولمش اولمسندن طولایي بوتون انگلتره کلیسالرنده
فوق العاده بر آیین دینی اجرا ایتدیرمش و بو آیینده مظفریت واقعه دن
طولایي جناب حقه شکرلر ایدیلشدر: مومی الیه نشر ایتدیکی بیاننامه ده دییورکه:
« امید ایدرز که بو موفقیت همزه کوره مقدس اولان بو حوالی
ایچون بردور سعادتک مبدائی اولسون . » بو حوادثی نشر ایدن
شرق قریب غزته سی شو سوزلری علاوه ایدیور: « بوقطعه نك
اداره سی پك مشكل و ناز کدر. اورانك خلقی بك دیندار و متعصبدرلر.
اوافق بر خطا ، یاخود بر قیولاجیم پك قانلی و فجیع مقاتلات دینییه
سبب اوله بیلیر . شیمدییه قدر قدسده وقوع بولان اختلافانه هیچ
بر زمان مسلمانلر طرفندن سبیت و یریش دکلدی . اوراده اجرای
حاکمیت ایتک ایستین ، بهمه حال ادیان سماویه اربابنه حسن معامله
ایتمک و هیچ بر جماعتک حسیاتی رنجیده ایتمه مک مجبوریتنده در . »
سبیل الرشاد . — عجبا دیندن بحث ایتک ایستین هر مسلمانی
تعصب دینی ایله اتهام ایدن انگلیزلر و مسلمانلرک انحطاطنه دینلرینی
سبب عد ایدن بر طاقم کنجیلر بو معنیدار حرکت دیندارانه نه
دیرلر ؟ غالباً تورکک ، یاخود اسلامیتک حاکمیتنی تحقیر و استهزا ایدنلر
قدسیتنی محافظه ایده بیلیمک ایچون قدسی یکیدن مسلمانلره اعاده ایتک
مجبوریتنده قاله جقلردر . حریت اقوام و انسانیتدن چوق دم دوران
انگلیزلرک تعصبی مسلمانلره بر درس عبرت اولمالیدر .

عبدالحاميد خان

(۱۰ شباط ۱۹۱۸)

ABDÜLHAMİD HAN

(10 Şubat 1918)

بابام طوغرى و تام دینی اعتقاده صاحب بر مسلماندن باشقه بری دگلدر. بش وقت نمازینی قیلار، قرآن کریم اوقوردی. دائماً جامعلره دوام ایتدیگنی، رمضانلرده سلیمانیه جامعنده نماز قیلدیغنی، او زمانلر جامعه آچیلان سرکیلردن آیش ویریش ایتدیگنکی حکایه طرزنده آڭلاتیردی. بابام هرکسک نماز قیلمه سنی، جامعلره دوام ایدیلمه سنی چوق ایستردی. سرايک خصوصى باغچه سنده بش وقت اذان محمدی اوقونوردی. بابامک بر سوزی واردی: ”دین و فن“ دیردی. ”بو ایکیسنه ده اعتقاد ایتکم جائز“ اولدیغنی سویلردی. - **عایشه سلطان**

عبدالحمیدی آڭلامق هر شیئ آڭلامق اولاجقدر! - **نجیب فاضل**
۱۰۰ غرام عقلک ۹۰ غرامی عبدالحمید خاند، ۵ غرامی بنده، ۵ غرامی ده دیگر سیاسیلرده در! - **بسمارق**

چوق حساسیتلی، عظمتلی ایدی. هیچ شبهه سز شخصاً مرحمتلی ایدی. - **فتحی اوقیار**

۲نجی عبدالحمید، مزیت و قصورلری ایله صوڭ ایمپراطوردی. اوندن صوڭره عثمانلی تختنک بر پیریتسی و آغیرلغی قالمامشدی. - **طورغود**
اوز آقمان

دنیاڭ صوڭ حکمداری، صوڭ اورنسل ایمپراطور ۲نجی عبدالحمید خاند. - **ایلبر اورتایلی**

پادشاه عبدالحمید سایه سنده باتی عالمی، بالخاصه طیش ایشلری تشکیلاتلری؛ خلیفه یه، اسلام عالمک پیاپی کوزیله باقییورلردی. اونک بو صفتله قوللانا بیله جگی نفوذدن چکینیورلر، حتی قورقویورلردی. - **وانبری**

“Babam doğru ve tam dini itikada sahip bir Müslümandan başka biri değildir. Beş vakit namazını kılar, Kur’ân-ı Kerim okurdu. Daima camilere devam ettiğini, Ramazanlarda Süleymaniye Camii’nde namaz kıldığını, o zamanlar camide açılan sergilerden alışveriş ettiğini hikâye tarzında anlatırdı. Babam herkesin namaz kılmasını, camilere devam edilmesini çok isterdi. Sarayın husus’i bahçesinde beş vakit Ezân-ı Muhammedi okunurdu. Babamın bir sözü vardı: “Din ve fen,” derdi. “Bu ikisine de itikat etmek caiz” olduğunu söylerdi.” - **Aişe Sultan**

Abdülhamit’i anlamak her şeyi anlamak olacaktır. - **Necip Fazıl**
100 gram aklın 90 gramı Abdulhamid Han’da, 5 gramı bende, 5 gramı da diğer siyasilerdedir! - **Bismark**

Çok hassasiyetli, azametli idi. Hiç şüphesiz şahsen merhametli idi. - **Fethi Okyar**

II. Abdülhamit, meziyet ve kusurları ile son imparatoru. On dan sonra Osmanlı tahtının bir pırıltısı ve ağırlığı kalmamıştı. - **Turgut Özakman**

عبدالحمید خاندن

۱. تدور هرزله فلسطين جوابی

یهودیلهرک اؤگدری تدور هرزل، فلسطینک کندیلرینه صاتیلیمسی حالنده عثمانلینک بورجلرینک قیاتیلایغنی سویله مشدر. ۲نجی عبدالحمید کندیسنه: ”بر قاریش دخی اولسه وطن طوپراغنی صاتمام، زیرا بو وطن بگا دگل ملّته عائددر. ملّتم ده بو طوپراقلری آنجق آلدیغی فیئاته ویرر. چونکه بو طوپراقلر قانله آلینمشدر، قانله ویریلیر!“ دیمشدر.

۲. امانوئل قره صویه فلسطين جوابی

سلانیک یهودیلرندن اولان ملّت وکیلی امانوئل قره صو، سلطان ۲نجی عبدالحمیدک حضورینه چیقاراق، فلسطینده یهودیلر ایچون طوپراق صاتین آلتق ایسته مشدر. اما داها سوزینی بیتیره مدن ”دفع اول، ای سفیل“ جوابینی آلمشدر.

۳. اتحادجیلر ایله ایلگیلی سوزی

تشکیلات مخصوصه نك قوروجیلرندن آلبای حسام الدین ایرتورکک ”ایکی دورک پرده آرقه سی“ (۱۹۶۴) آدلی خاطره لرنده ۲نجی عبدالحمیدک ۱۹۰۹ ییلنده سلانیک سورکوندیکن دبره لی ذوالنونک آدلی بر دوستنه شویله دیدیگنی اقتارمقده در: ”گوره جکسگز یوز باشیم! اتحادجیلر تورانجیلق غیرتیه هم روسیه، هم ده انگلتره ایله بر صواشه کیررلرسه الله کوسترمه سین عثمانلینک پارچه لاندیغنه شاهد اولاجغز. ان شاء الله بویله بر کوچ کوستریسنه کیرمزله.“ نه یازیقکه سلطان ۲نجی عبدالحمید اندیشه سنده حقلی چیقمش و ایمپراطورلق برقاچ ییل ایچریسنده طاغیلمشدر.

۴. دنیا صواشی ایله ایلگیلی سوزی

۲. عبدالحمید ی. دنیا صواشی ایله ایلگیلی شو سوزلری سویله مشدر: ”قرق ییل شو دولترک بربرینه دوشمه سنی بکله دم. اونلر بربرلرینه دوشدی، شیمدی بن تخته دگلم.“

۵. غافل دگلم

۲. عبدالحمید: ”بنی اوهاملی صانیورلردی خیر! بن ساده جه غافل دگلم، او قدر.“ دیمشدر.

۶. صواش حقّنده سویله دکلی

هر زمان باریشچیل بر پولیتیقه ایزله مش اولان ۲نجی عبدالحمید، صواش حقّنده شو سوزلری سویلر: ”صاواش یالگز صینیرلرده اولماز. صواش

Dünyanın son hükümdarı, son evrensel imparator II. Abdülhamid Han'dır. - **İlber Ortaylı**

adişah Abdülhamit sayesinde Batı âlemi, bilhassa Dışişleri teşkilatları; Halifeye, İslâm âleminin Papası gözüyle bakıyorlardı. Onun bu sıfatla kullanabileceği nüfuzdan çekiniyorlar, hattâ korkuyorlardı. - **Wanberry**

Abdülhamid Han'dan

1. Theodore Herzl'e Filistin Cevabı

Yahudilerin önderi Theodore Herzl, Filistin'in kendilerine satılması halinde Osmanlı'nın borçlarının kapatılacağını söylemiştir. II. Abdülhamid kendisine: "Bir karış dahi olsa vatan toprağını satmam, zira bu vatan bana değil milletime aittir. Milletim de bu toprakları ancak aldığı fiyata verir. Çünkü bu topraklar kanla alınmıştır, kanla verilir!" demiştir.

2. Emanuel Karasu'ya Filistin Cevabı

Selanik Yahudilerinden olan milletvekili Emanuel Karasu, Sultan II. Abdülhamid'in huzuruna çıkarak, Filistin'de Yahudiler için toprak satın almak istemiştir. Ama daha sözünü bitirmeden "Defol, ey sefil" cevabını almıştır.

3. İttihatçılar ile İlgili Sözü

Teşkilat-ı Mahsusa'nın kurucularından Albay Hüsametdin Ertürk'ün "İki Devrin Perde Arkası" (1964) adlı hatıralarında II. Abdülhamid'in 1909 yılında Selanik sürgünündeyken Debreli Zünnün adlı bir dostuna şöyle dediğini aktarmaktadır: "Göreceksiniz yüzbaşım! İttihatçılar Turancılık gayretiyle hem Rusya, hem de İngiltere ile bir savaşa girerlerse Allah göstermesin Osmanlı'nın parçalandığına şahit olacağız. İnşallah böyle bir güç gösterisine girmezler."

بر ملّتک طوپ یكون آتسه کیرمسیدر. اگر بو بتونلک صاغلانما مشسه ظفر تصادفی، یگیلگی قدردر.

۷. آبدستسز دولت ایشی اولورمی؟

مابین باش کاتبی اسعد بگک آقاردیغنه کوره، اونملی بر اوراقک امضاسی ایچون کیجه لین سلطان ۲نجی عبدالحمیدک قایسنی چالدیغنده، ۲نجی عبدالحمید اوکا "قصوره باقمایک بکلتدم، کله جگکزی بیلیوردم قایپی چالدیغکزده بن چوقدن اویمانشدم. قایپی آچامدم چونکه آبدست آلییوردم، بن بوکونه قدر دولتک هیچ بر اوراقنه آبدستسز امضا آتدم." دیمشدر.

۸. تختدن ایندیریلیرکن سویله دکلی

۲. عبدالحمید خان تختدن ایندیریلیرکن شو سوزلری سویله مشدر: "۳۳ سنه ملت و دولتم ایچون، مملکتک سلامتی ایچون چالیشدم. المدن کلدیگی قدر خدمت ایتدم. حاکم الله و بنی محاکمه ایده جک ده رسول اللهدر. بو مملکتی ناصل بولدیمسه، اویله جه تسلیم ایدیورم؛ هیچ کیمسهیه بر قاریش طویراق ویرمدم. خدمتمی جناب حقک تقدیرینه بیراقیورم. نه چاره که، دشمنلرم بتون خدمتلیمه قره بر چارشاف چکمک ایسته دیلر و موفق اولدیلر."

۹. استانبولی ترک ایتمه یک!

Ne yazık ki Sultan II. Abdülhamid endişesinde haklı çıkmış ve imparatorluk birkaç yıl içerisinde dağılmıştır.

4. Dünya Savaşı ile İlgili Sözü

II. Abdülhamid I. Dünya Savaşı ile ilgili şu sözleri söylemiştir: "Kırk yıl şu devletlerin birbirine düşmesini bekledim. Onlar birbirlerine düştü, şimdi ben tahtta değilim."

5. Gafil Değilim

II. Abdülhamid: "Beni evhamlı sanıyorlardı hayır! Ben sadece gafil değildim, o kadar." demiştir.

6. Savaş Hakkında Söyledikleri

Her zaman barışçıl bir politika izlemiş olan II. Abdülhamid, savaş hakkında şu sözleri söyler: "Savaş yalnız sınırlarda olmaz. Savaş bir milletin topyekûn ateşe girmesidir. Eğer bu bütünlük sağlanmamışsa zafer tesadüfi, yenilgi kaderdir."

7. Abdestsiz Devlet İşi Olur mu?

Mabeyn Başkâtibi Esad Bey'in aktardığına göre, önemli bir evrakın imzası için geceleyin Sultan II. Abdülhamid'in kapısını çaldığında, II. Abdülhamid ona "Kusura bakmayın beklettim, geleceğinizi biliyordum kapıyı çaldığınızda ben çoktan uyanmıştım. Kapıyı açamadım çünkü abdest alıyordum, ben bugüne kadar devletin hiçbir evrakına abdestsiz imza atmadım." demiştir.

8. Tahttan İndirilirken Söyledikleri

II. Abdülhamid Han tahttan indirilirken şu sözleri söylemiştir: "33 sene millet ve devletim için, memleketimin selameti için çalıştım. Elimden geldiği kadar hizmet ettim. Hâkimim Allah ve beni muhakeme edecek de Resulullah'tır. Bu memleketi nasıl buldumsa, öylece teslim ediyorum; hiç kimseye bir karış toprak vermedim. Hizmetimi

چاناق قلعه صواشی صیره سنده هر احتمالہ قارشى سلطنتى اسكيشهره طاشيمه يہ حاضرلاناں و ۲نجى عبدالحميدى ده ياننده کوتورمك ايستہ ين سلطان ۵نجى محمد رشادہ، ”جدم فاتح حضرتلرى استانبولى آليركن، صوڭ بيزانس ايمپراطورى شہردن قاچمہ يي دوشونممش، اوردوسى باشنده ئولمشدر. بز، بيزانس ايمپراطورلرى قدر دەمى اولاميورزكە، شہرى بيراقمہ يي دوشونويورز؟ عثمانلى خاندانى استانبولى ترك ايدرسہ بر داها اورايہ دونه مز. محترم برادریمہ سويلەيڭ؛ استانبولدن بر آديم بيلە طيشارى آتام“ ديمشدر.

سلطان عبدالحميد خانڭ ظالملة بد دعا ملتہ دعاسى

اللهم حلال ايتميورم!
شخصمى دگل، ملتى بو حالہ كتيئرلرہ، حقمى حلال ايتميورم!
بنى، بنم ايچون ليف ليف يولسہلر، جيميز جيميز ذرہ ليرمى قوپارسہلر، سرايمى ياقسہلر، خانمانى، خاندانى سونديرسہلر، چولوغمى كوزيمڭ اوڭندہ پارچەلاسہلر حلال ايدردم دە سوكيلينڭ (صلى الله عليه و سلم) يولندہ يوروديمگ ايچون بنى بو حالہ كتيئر و ملتى آتسہ آتان انسانلرہ حقمى حلال ايتم!

اللهم! مقدس اسملرينہ قربان اولديغم اللهم!

يا عادل!

بڭا ”قزىل سلطان“ آدينى طاقان و دوريلمم ايچون اللردن كلنى ياپان ارمنيلىرى، شيمدى بنى دورنلرہ پارچەلاتييورسڭ!
بو جالادلى دە، كيم بيلير، كيملرہ پارچەلاتاجقسڭ؟
فقط يا رحمن!

عدالتڭلہ تجلى ايدرسہڭ ھيمز كول اولورز!

بزه آجى!

رسولڭڭ، سوكيليڭڭ، كائناتڭ افنديسڭ نورينى قيد ايدر كجى اولديغى ايچون بو حالہ كلن ملتہ، رحمتڭلہ، فضلڭلہ، لطفڭلہ تجلى ايت!

يا قادر!

قونداقدہ كى ياوروي غاغہ سنہ آلمش، قاچيران لش قوشنى دوشوروب چوجغى قورتارمق آنجى سنڭ قدرتڭہ صيغابيلير. لش قوشلرينڭ غاغہ سنده قونداق چوجغہ دونن ملتى قورتار اللهم!

يا معبود!

عمرمدہ تك وقت فرض نمازى قاچيرديغمى خاطرلاميورم!

Cenab-ı Hakkın takdirine bırakıyorum. Ne çare ki, düşmanlarım bütün hizmetlerime kara bir çarşaf çekmek istediler ve muvaffak oldular.”

9. İstanbul'u Terk Etmeyin!

Çanakkale Savaşı sırasında her ihtimale karşı saltanatı Eskişehir'e taşımaya hazırlanan ve II. Abdülhamid'i de yanında götürmek isteyen Sultan V. Mehmed Reşad'a, : “Ceddim Fatih Hazretleri İstanbul'u alırken, son Bizans İmparatoru şehirden kaçmayı düşünmemiş, ordusu başında ölmüştür. Biz, Bizans imparatorları kadar da mı olamıyoruz ki, şehri bırakmayı düşünüyoruz? Osmanlı Hanedanı İstanbul'u terk ederse bir daha oraya dönemez. Muhterem biraderime söyleyin; İstanbul'dan bir adım bile dışarı atmam” demiştir.

Sultan Abdülhamid Han'ın Zailimlere Beddua ve Millete Duası

Allah'ım Helal etmiyorum!

Şahsımı değil, milletimi bu hale getirenlere hakkımı helal etmiyorum. Beni, benim için lif lif yolsalar, cımbız cımbız zerrelrimi koparsalar, sarayımı yaksalar; hanümanımı, hanedanımı söndürseler, çoluğumu gözümün önünde parçalasalar helal ederdim de, Sevgilinin (sav) yolunda yürüdüğüm için beni bu hale getiren ve milletimi ateşe atan insanlara hakkımı helal etmem!

Allah'ım! Mukaddes isimlerine kurban olduğum Allah'ım!

Ya Adil!

Bana “Kızıl Sultan” adını takan ve devrilmem için ellerinden geleni yapan Ermenileri, şimdi beni devirenlere parçalatıyorsun. Bu cellatları da kim bilir kimlere parçalatacaksın?

Fakat ya Rahman!

Adaletinle tecelli edersen hepimiz kül oluruz.

Bize acı!

اما تك وقت نمازم اولديغنى ادعايه ده نفسمده قوت بولاميورم!
حضورگده اگيله جگمه قاصقاتى قالييورم و دعاده روح تسليم
ايدە جگمه ياتاغمده قيورانييورم! سگا قوللق كوسترمه ين بو قولگى
عفو ايت اللهم! اگر، ييللىرى تسبيح ديزيسينجه سورن حكمدارلغمده
سنى بر كره آگابيلدم، رسولگه بر آن باغلانا بيلدمسه، دعامى، او بر
كره و بر آن يوزى صويى حرمتنه قبول ايت!
يا سبحان!

شو تترك اللرى، قيامت كوننده سگا ”امتم، امتم“ ديه يالواراجق
اولان حبيگك اتگنده، شيمدى ”ملتّم، ملتّم!“ ديه ديلنن بو اختيارك
دعاسنى كرى چويرمه! ملتّمى اولّا ”بعث بعد الموتسز“ بر ئولومله
يوق ايتمه يه كوتورن ساخته قورتاريجيلر و ساخته قورتولوشلردن
قورتار و اوگا بر كون كله جك قورتاريجيلرى، كرىك قورتولوشى
نصيب ايله!

بنم آرتيق بو دنيا كوزيله كوره بيله جگم هيچ بر سعادت اميدم
قالمدى.

بارى فلاكتى اولسون بگا داها فضله كوسترمه اللهم!

آياقده طوراماز، حالده يم!

وعدهم نه كون طولاجق اللهم؟

Resulünün, Sevgilinin, Kâinatın
Efendisi nurunu kaybeder gibi
olduğu için bu hale gelen mille-
te, rahmetinle, fazlınla, lütfunla
tecelli et.

Ya Kâdir!

Kundaktaki yavruyu, almış kaçı-
ran leş kuşunu düşürüp, çocuğu
kurtarmak ancak senin kudreti-
ne sığabilir. Leş kuşlarının gaga-
sında kundak çocuğuna dönen
milletimi kurtar Allah'ım!

Ya Ma'bud!

Ömrümde tek vakit farz nama-
zı kaçırdığımı hatırlamıyorum.
Ama tek vakit namazım oldu-
ğunu iddiaya da nefsimde kuv-
vet bulamıyorum. Huzurunda
eğileceğime, kaskatı kalıyorum
ve duada ruh teslim edeceğime,
yatağımda kıvraniyorum. Sana
kulluk gösteremeyen bu kulunu
affet Allah'ım. Eğer, yılları tes-
bih dizisince süren hükümdar-
lığında seni bir kere anabildim,
Resul'üne bir kez bağlanabildim-
se, duamı, o bir kere ve bir an
yüzü suyu hürmetine kabul et.

Ya Sübhan!

Şu titrek elleri, kıyamet gününde
sana “ümmetim, ümmetimin” diye
yalvaracak olan Habibinin ete-
ğinde, şimdi “milletim, milletim”
diye dilenen bu ihtiyarın duasını
geri çevirme. Milletimi evvelâ,
“Ba'sü bâ'de'l mevt” siz bir ölümle
yok etmeye götüren sahte kurtar-
cılar ve sahte kurtuluşlardan
kurtar ve O'na bir gün gelecek
kurtarıcıları, gerçek kurtuluşu
nasib eyle.

Benim artık bu dünya gözüyle
görebileceğim hiçbir saadet ümi-
dim kalmadı.

Bari felaketi olsun bana daha
fazla gösterme Allah'ım.

Ayakta duramaz haldeyim!

Vadem ne gün dolacak Allah'ım!

تارىخىندە بوۋاى

TARİHTE BU AY

سینامەنىڭ ایجادى	۱ شىباط ۱۸۹۵
آياصوفىيە جامىنىڭ موزەيى	۱ شىباط ۱۹۳۵
ابراھىم پاشا قوموتەسسىنىڭ مىسىر ئوردوسىنىڭ كوتايھىيە قىلىنىشى	۲ شىباط ۱۸۳۳
۲-ئىنجى مىرادىڭ ئۆلۈمى	۳ شىباط ۱۴۵۱
بالقان پاقىتىنىڭ امىنلەش	۴ شىباط ۱۹۳۴
سۇلتان ۲-ئىنجى مىرادىڭ ئۆلۈمى ۋە يېڭى (۴-ئىنجى مىرادىڭ ئوغلى) شىھزادە مىسلىمىنىڭ ئىسمىنى ئۆزگەرتىش	۷ شىباط ۱۶۹۵
سۇلتان ۴-ئىنجى مىرادىڭ ئۆلۈمى	۷ شىباط ۱۶۴۰
ئۆستۈرىيەنىڭ ئىسمىنى ئۆزگەرتىش	۹ شىباط ۱۷۸۸
سۇلتان ۲-ئىنجى مىرادىڭ ئۆلۈمى	۱۰ شىباط ۱۹۱۸
تېلېفوننىڭ ایجادى	۱۴ شىباط ۱۸۷۶
ئىسمىنى ئۆزگەرتىش	۱۸ شىباط ۱۴۵۱۷
بۇغاز ئېچىش كورپۇسىنىڭ قىلىنىشى	۲۰ شىباط ۱۹۷۰
ناپولىئون بوناپارتنىڭ غەزەپىنىڭ باشلىنىشى	۲۴ شىباط ۱۷۹۸
روسىلارنىڭ ئىسمىنى ئۆزگەرتىش	۲۵ شىباط ۱۷۱۱
۲-ئىنجى مىرادىڭ سۇلتانلىقىنىڭ باشلىنىشى	۲۶ شىباط ۱۶۱۸
ئىسمىنى ئۆزگەرتىش	۲۸ شىباط ۱۸۵۶

کلمہ لک کے کونینہ یولجہ یاق

Kelimelerin Kökenlerine Yolculuk | Dr. Mirza Aghan İnak

Kullandığımız kelimeler, ifadeler, benzetmeler kişiliğimizin dış vurumudur. Bizler kelimelerle düşünüp, kelimelerle duygularımızı ve fikirlerimizi dış dünyada resmederiz.

Kullandığımız kelimeler sanki bir ressamın fırçasındaki renkler gibidir. Ressamın elinde ne kadar çok ve kaliteli renk varsa o kadar siyah beyazlığın donukluğundan kurtulup, sanatlı ve ifade gücü yüksek eserler ortaya koyar. Canlı, renkli bir ifade kuvvetini elde eder. Bu açıdan her kelimenin de kendine göre rengi, tonu, tesir gücü çok farklıdır. Bu nedenle zihin dünyamızı dış dünyada resmederken kullandığımız kelimeleri iyi tanımalıyız. Kelimeleri tanımayanlar, kelimelerin gücünü ve tesir sahasını bilemezler. Bu noktadan hareketle yine kelime dünyamızın zenginliğini arttırmak için yolculuğumuza kaldığımız yerden devam ediyoruz. İlk kelimemiz “**kıblename**”

قوللانديغمز کلمه لر، افاده لر، بگزتمه لر کيشيلگمزڭ طيشه اوريميدر. بزلر کلمه لرله دوشونوب، کلمه لرله دويغولريمزي و فکرلريمزي طيش دنياده رسم ايدرز. قوللانديغمز کلمه لر صانکه بر رسامڭ فيرجه سنده کي رنگلر کبيدر. رسامڭ النده نه قدر چوق و قاليتي لي رنگ وارسه او قدر سياه بياضلغڭ طوڭوقلغندن قورتولوب، صنعتلي و افاده کوچي يوكسك اثرلر اورته يه قويار. جانلي، رنگلي بر افاده قوتتي آلدہ ايدر. بو آچيدن هر کلمه نڭ ده کندينه کوره رنگي، طوني، تأثير کوچي چوق فرقليدر. بو نه دنله ذهن دنيامزي طيش دنياده رسم ايدرکن قوللانديغمز کلمه لري اي طانيملي يز. کلمه لري طانيمايانلر، کلمه لرڭ کوچي و تأثير ساحه سني بيله مزلر. بو نقطه دن حرکتله يينه کلمه دنيامزڭ زنگينلگني آرتديرمق ايچون يولجيلغمز قالدېغمز يردن دوام ايدويورز. ايلک کلمه مز “**قبله نامه**”

KIBLENAME: (قبله نامه) Kible yönünü gösteren, kullanılacağı yere göre ayarlanmış pusula anlamındaki bu kelime birleşik bir kelimedir. Arapça ve Farsça kelimelerin izdivacından meydana gelmiştir. Aslı “**Kible-nüma**” olan kelime, Arapça “**Kible**” ve Farsça “**gösteren**” manasındaki “**nüma**” kelimelerinden oluşmuştur. Halk ağzında “**kıblenâme**” şeklinde söylene gelmiştir.

HEYBE: (هگبه) Arapçadan dilimize geçmiş bir kelimedir. Yolculukta binek hayvanlarının eyerine geçirilerek iki yana sarkıtılan veya omuzda taşınan, kilim, deri, kıl veya meşinden, içine öteberi koymaya mahsus iki taraflı torbaya isim olmuştur. Aslı “**hakibe**”dir. Zamanla önce “**hegbe**” sonra da “**heybe**” şekline dönmüştür.

KARANTİNA: (قرانتینه) Bulaşıcı hastalık olan bir yerden gelen kişileri, gemi ve malları, taşıtları geçici olarak tecrit etme şeklindeki alınan tedbire verilen isimdir. İtalyancadan dilimize geçmiş Latince kökenli bir kelimedir. “**Kırk gün**” anlamındaki “**Quarantina**” kelimesinden köken alır. Ortaçağ’da gemiyle yolculuk yapanların bir yere ulaştıklarında kırk gün karaya çıkmaları yasak olduğu için kelime bu anlamı kazanmıştır.

MASAJ: (ماصاژ) Bu kelime Arapçadan batı dillerine geçen pek çok kelimeden biridir. “**Bir şeye el sürme veya bir şeyi elle sıvazlama, dokunmak, ovmak**” anlamındaki “**Mesh**” kelimesinden bozularak bugünkü halini almıştır.

KOKOREÇ: (قو قورچ) Balkan dillerinden Türkçeye geçmiş bir kelimedir. Aslı “**mısır koçanı**” anlamına gelen “**kokerrez**” kelimesidir. Ömer Seyfettin 1920’lerde kokorecin ince bağırsaktan yapılan bir yunan yemeği olduğunu söyler. Ateşte pişirilirken mısır koçanı gibi sargı şeklinde dizildiğinden dolayı bu ismi aldığı düşünülüyor.

USTA: (اوسته) Bu kelime Arapça kökenlidir. Arapçadaki “**Üstaz**” kelimesi önce “**üstad**” zamanla da o işin erbabı anlamında usta şekline dönüşerek dilimizdeki bugünkü şeklini almıştır. “**Ustalık, Ustabaşı, Ustalaşmak, Usta çıkmak**” ifadeleri herkesin dilinde olan ifadelerdir.

KALFA: (كلفه) Kelime Kur’an’dan dilimize geçen bir kelimedir. Aslından sonra söz sahibi olan kişiye bu isim verilir. Kelimenin aslı, ustanın yerine bırakacağı kişi anlamında olan “**halife**”dir. “**Halife**” kelimesi önce “**kalf**” zamanla da “**kalfa**” şekline dönüşmüştür. Bu kelime şu an Anadolu’nun bazı yerlerinde “**kalf**” şeklinde hala kullanılmaktadır.

بیلیور مۇدافىيە

/// BİLİYOR MUYDUNUZ? | Arif Emre Gündüz ///

Medine Müdafii Fahreddin Paşa'ya Kızılay'dan Gümüş Madalya

مدینه مدافعی فخرالدین پاشایه قیزیل آیدن کوموش مدالیه

انگلیزler، سومورکه حالنه کتیرمه یه چالیشدقلری هندستانه کیدن یوللری قونترول آلتنه آلابیلیمک ایچون ۱۸۰۰ لی ییللرک باشلرندن اعتباراً سیگسی و منافقانه بر سیاستله اسلام دنیاسی و عثمانلی دولتی اوزرنده برچوق سیاسی اویون اوینامشلردر. مصر باشده اولق اوزره عثمانلی دولتنک عرب نفوسنک یوغونقلی یاشادیغی ایالتلرینه چوق صابیده آژان کوندرمشلردر. بو آژانلر، یرل خلقک دلی و شیوهسی ایله اسلام دیننک قاعده لرینی چوق ای اوگرتمشلردر. آردندن برر شیخ قیلیغنه کیروب، عرب عشیرت لرینک رئیس لرینی تورلی یالان، فتنه و رشوتلرله قاندرمشلردر. طبعی کیمی زمان عثمانلی والیرینی و پاشا لرینی ده اویونه کتیرمشلردر. بو والیردن ایلکی و اڭ مشهوری قواله لی محمد علی پاشا ایدی. یینه شریف حسین ده بو شکلده انگلیز اویونلرینه کلرک عثمانلی دولتنک اڭ زور و صیقینتیلی زماننده ۱۸۱۹ نجی دنیا صواشی صیره سنده عصیان ایدرک، مکّه یی اله کچیردی. عثمانلی دولتنک حجاز عسکری قوتلری قوماندانی فخرالدین پاشا، الندن کلدیگنجه مدینه یی مدافعه ایتدی. حتّی موندروس آتش کس آندلاشمه سی امضالانیدیغی حالده، مدینه یی تسلیم ایتمدی. ۱۰ اوجاق ۱۹۱۹ ه قدر مدینه، عثمانلی طوپراغی اولارق قالدی. مدینه مدافعی اولارق تاریخه کچن فخرالدین پاشایه ۱۹۱۷ سنه سنده، او زمانکی آدی هلال احمر اولان قیزیل آیه خدمت لرندن طولای کوموش مدالیه ویریلیمشدی (۵۵۱-۱-۳).

İngilizler, sömürge haline getirmeye çalıştıkları Hindistan'a giden yolları kontrol altına alabilmek için 1800'lü yılların başlarından itibaren sinsi ve münafıkane bir siyasetle İslam dünyası ve Osmanlı Devleti üzerinde birçok siyasî oyun oynamışlardır. Mısır başta olmak üzere Osmanlı Devletinin Arab nüfusunun yoğunluklu yaşadığı eyâletlerine çok sayıda ajan göndermişlerdir. Bu ajanlar, yerel halkın dili ve şivesi ile İslam dininin kaidelerini çok iyi öğrenmişlerdir. Ardından birer şeyh kılığına girip, Arab aşiretlerinin reislerini türlü yalan, fitne ve rüşvetlerle kandırmışlardır. Tabi kimi zaman Osmanlı Valilerini ve Paşalarını da oyuna getirmişlerdir. Bu valilerden ilki ve en meşhuru Kavalalı Mehmed Ali Paşa idi. Yine Şerif Hüseyin de bu şekilde İngiliz oyunlarına gelerek Osmanlı Devletinin en zor ve sıkıntılı zamanında 1. Dünya Savaşı sırasında isyan ederek, Mekke'yi ele geçirdi. Osmanlı Devletinin Hicaz askerî kuvvetleri kumandanı Fahreddin Paşa, elinden geldiğince Medine'yi müdafaa etti. Hatta Mondros Ateşkes Antlaşması imzalandığı halde, Medine'yi teslim etmedi. 10 Ocak 1919'a kadar Medine, Osmanlı toprağı olarak kaldı. Medine Müdâfii olarak tarihe geçen Fahreddin Paşa'ya 1917 senesinde, o zamanki adı Hilâl-i Ahmer olan Kızılay'a hizmetlerinden dolayı Gümüş Madalya verilmişti (BOA, İ.DUİT, 74/55-1-3).

FAHREDDİN PAŞA VE ASKERLERİNE KIZILAYDAN MADALYA

عقائے اہلحدود و مصیبتہ خدمتہ سے ایسے مردوں کو جو اس لیے جو رادہ ایچ ذاتہ احمدیہ خزانہ کو ترقی دے
عدوت مخصوصہ کی اہلحدود احمدیہ لڑے اعلا اوتشہ

برائے یہ نک اجازت صدائق مؤردہ
برائے یہ نک اجازت صدائق مؤردہ
برائے یہ نک اجازت صدائق مؤردہ

Tarih: 17 Temmuz 1917

- (1) Hû
- (2) Bâb-ı Âlî
- (3) Dâire-i Sadâret
- (4) Meclis-i Vükelâ ve Ma'rûzât Kalemi
- (5) 1014
- (6) İrâde-i Seniyye
- (7) Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyetine hizmetleri sebk eden merbût

varakada esâmîsi muharrer on üç zâta isimleri hizâlarında gösterilen nev'den

- (8) alâmet-i mahsûsalı Hilâl-i Ahmer madalyaları i'tâ olunmuşdur
- (9) Bu irâde-i seniyyenin icrâsına Sadâret me'mûrdur fî 27 Ramazan sene 1335 fî 17 Temmuz sene 1333
- (10) Sadrazam Mehmed Talat
- (11) Mehmed Reşad

KIZILAY TARAFINDAN MADALYA VERİLENLERİN İSİMLERİ

(BOA, İDJİT, 74/55-3)

- (1) Taht-ı himâye-i hazret-i mülû-kânede
- (2) Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti
- (3) Merkez-i umûmîsi
- (4) Aded
- (5) Hicâz kuvve-i seferiyesi kumandanı Mirîva Fahreddin Paşa - Alâmet-i mahsûsalı gümüş Hilâl-i Ahmer Madalyası
- (6) Hilâl-i Ahmer Medîne Hastahânesi eczâcısı Yüzbaşı Tevfik Bey - Alâmet-i mahsûsalı tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası
- (7) Hilâl-i Ahmer Musul Merkezi a'zâsından vilâyet polis müdürü Hâlid Efendi - Alâmet-i mahsûsalı tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası
- (8) Moda Mecrûhîn Hastahânesi hasta bakıcılarından Madam Klutild Koto - Alâmet-i mahsûsalı tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası
- (9) Akbaş sevk-i mecrûhîn komisyonu reîs-i sâbıkı Yüzbaşı Âsaf Bey - Alâmet-i mahsûsalı tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası
- (10) Hilâl-i Ahmer Bursa Hanımlar Merkezi reîs-i sâniyesi Vasfiye Hanım - Alâmet-i mahsûsalı gümüş Hilâl-i Ahmer Madalyası
- (11) Hilâl-i Ahmer Bursa Hanımlar Merkezi veznedârı Emîne Nimetullah Hanım - Alâmet-i mahsûsalı tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası
- (12) Hilâl-i Ahmer Bursa Hanımlar Merkezi kâtibesi Vasfiye Hanım - Alâmet-i mahsûsalı tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası
- (13) Hilâl-i Ahmer Bursa Hanımlar Merkezi a'zâsından Kadriye Hanım - Alâmet-i mahsûsalı tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası
- (14) Hilâl-i Ahmer Bursa Hanımlar Merkezi a'zâsından Hatice Nazlı Hanım - Alâmet-i mahsûsalı tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası
- (15) Hilâl-i Ahmer Bursa Hanımlar Merkezi a'zâsından Pakize Hanım - Alâmet-i mahsûsalı tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası
- (16) Hilâl-i Ahmer Bursa Hanımlar Merkezi a'zâsından Fıtnat Hanım - Alâmet-i mahsûsalı tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası
- (17) Hilâl-i Ahmer Bursa Hanımlar Merkezi a'zâsından Âdile Hanım - Alâmet-i mahsûsalı tunç Hilâl-i Ahmer Madalyası

بَلَاءُ كَرَامَةٍ

BELGE OKUMALARI | H. Halit ATLI

MUKADDES EMANETLER

Kâinata her eşyanın bir kıymeti vardır. Bu maddi olabileceği gibi manevi de olabilir. Ait olduğu yer, içerdiği anlam veya ona atfedilen bir özellik, büyük bir maddi karışılığı olmasa dahi eşyayı kıymetli bir hale getirebilir. Bunun tam tersini düşünmek de mümkündür. Fiziki olarak değerli bir eşya, manevi boyutu düşük ise kıymet bilenlerin çarşısında değersiz hatta uğursuz görülebilir. Buradan şu sonuca ulaşmamız mümkündür: Eşyanın asıl değeri madde-siyle değil manevi hususiyetiyle ölçülür.

Eşyanın manevi değerinin üstünlüğüne örnek olarak, Hz. Yakub'un görmeyen gözüne oğlu Hz. Yusuf'un gömleğinin şifa olmasını zikredebiliriz (Yusuf Suresi, 93-96). Kur'an-ı Kerim'deki bu kıssa, her ne kadar bir mucize ve vahiy eseri olarak anlatılsa da, Müslümanlar bu olaydan varlık âlemine yönelik dersler ve ibretler çıkarmışlardır. Hastalıklar üzerinde psikolojik durumun tesiri yani moralin beden üzerindeki etkisi artık modern tıp tarafından kabul edilmektedir. İnsanın iç sıkıntısı ve üzüntü yüzünden uğradığı bir hastalık, kendisinde büyük bir sevinç oluşturan ve o üzüntünün hafiflemesine neden olabilecek bir nesneyle karşılaştığında hafifleyebilir, hatta tamamen iyileşebilir. O halde kendisine kıymet verilen bir nesne, onu elinde bulunduran kişiye olumlu bir maddi etki yapabilir.

Aynı şekilde Hz. Peygamber'in saç, sakal gibi mübarek vücuduna ait parçaların ve hırka, ayakkabı, kılıç, su kabı gibi kullanım eşyalarının ashâb-ı kirâm tarafından itina ile muhafaza edilmesi ve tesirinin yalnız Allah (cc) tarafından beklenerek şifa ve teberrük maksadıyla kullanılması (Buhârî, Müslim), benzer hassasiyetle diğer İslâm büyüklerinin eşyalarına da değer verilmesi, eşyanın manevi kıymetinin hakikatini göstermektedir. Bu eşyalara hürmet etmek, mushafın cildine ve yapıtlarına gösterilen saygıya benzetilmiştir.

İslâm tarihinde sahabeler tarafından muhafaza edilen, sonrasında Emevîler, Abbasiler ve Memlûklerin siyasi hâkimiyetlerinde Osmanlılara kadar ulaşan mukaddes emanetler, geniş anlamıyla başta Hz. Peygamber olmak üzere, diğer peygamberlere, sahabe-i güzine ve İslâm büyüklerine ait olan, ayrıca Mescid-i Ha-

ram ve Mescid-i Nebevî'den gelen eşya ve hatıralar anlamına gelmekte; hususi olarak da "vakt-i saâdetten kalma âsâr-ı mukaddese" yani Resûlullah'a (sav) ait olan eşya anlaşılmaktadır. Osmanlılarda emânât-ı mübâreke, teberrükât-ı şerife, teberrükât-ı seniyye isimleriyle zikredilen mukaddes emanetlerin bugün bir kısmı Mukaddes Emanetler Dairesi'nde, bir kısmı da hazine, silah, kumaş ve kütüphane bölümlerinde olmak üzere Topkapı Sarayı'nda muhafaza edilmektedir. Bu emanetlerden bazıları şunlardır: Hırka-i saâdet, livâ-i saâdet, nâme-i saâdetler, dendân-ı saâdet, lihye-i saâdet, na'leyn-i saâdet, mühr-i saâdet, kavs-i saâdet, kadem-i şerîf, asâ-i Nebevî, kadeh-i şerîf, Hz. Osman'ın mushafı, Hz. Fatıma'nın hırkası, Hz. Hüseyin'in gömleği, Hz. Musa'nın asâsı, Hz. Yusuf'un sarığı, Hz. İbrahim'in (veya Hz. Nuh'un) tenceresi, Hz. Yahya'nın kol ve kafatası kemikleri, süyûf-ı mübâreke, Kâbe ve Ravza-i Mutahhara'nın anahtar ve örtüleri.

Osmanlı Devleti'ne ilk emânât-ı mukaddese Yavuz Sultan Selim'in Mısır'ı fethiyle birlikte bu topraklardan gelmiş, bazı eşyalar zaman içinde satın alınarak İstanbul'a getirilmiş, bir kısmı da I. Dünya Savaşı esnasında İngilizlerin işgal ve bedeviletin yağma tehlikesi karşısında Fahreddin Paşa tarafından İstanbul'a gönderilerek Topkapı Sarayı'na yerleştirilmiştir. Osmanlılarda bu eşya ve hatıraların sayım ve yoklamalarının yapıldığı defterlere Emânât-ı Mübâreke veya Teberrükât defterleri denilmiştir. Mukaddes emanetlerin belirli aralıklarla kontrol edilerek defterlere kaydedilmesi bir gelenektir. Padişahlar, cülûslarının on beşinci gününde Emânât-ı Mukaddese Dairesi'ne gider ve bu defterleri gözden geçirirlerdi. Hatta Hırka-i Saadet Dairesi denilen Has Oda'nın ve hırka-i saâdet sandığının anahtarını yanlarında tutarlardı. Kırk görevlinin olduğu Has Oda'da 24 saat nöbet tutulur ve Kur'an-ı Kerim okunurdu. Ramazan ayının on beşinci gününde Has Oda'daki hırka-i şerif saray erkânınca ziyaret edilir, bugüne özel hil'atler giydirilir, ikramlar yapılırdı.

Osmanlı Devleti'nin tarih sahnesinden silinmesiyle birlikte Hırka-i Saadet Dairesi'nde aralıksız Kur'an-ı Kerim okunması âdeti kaldırılmış, 1924 yılından iti-

baren burası ziyarete kapatılmış; 1980'de kısmen, 1996'dan itibaren de tekrar 24 saat boyunca odada Kur'an-ı Kerim okunmaya başlanmıştır.

Tarih boyunca milletimizin hürmet ve muhabbeti eksik etmediği mukaddes emanetleri işlediğimiz bu sayımızda 1859 yılında Hırka-i Şerif Oda'sındaki mukaddes emanetlerin listesine göz atacak; 1917'de işgal ve yağma tehlikesi nedeniyle Medine'den getirilen kutsal emanetlerin güzel bir şekilde muhafazası ve restorasyona ihtiyacı olanların orijinalliğini bozmayacak tarzda tamir edilmesi için bir komisyonun kurulması ile ilgili resmi yazışmaları okuyacağız. Belgelerde dikkat çeken husus, kutsal emanetlerin koruma ve bakımının "mahallerine iadelerine kadar" yapılması, yani savaş bittikten sonra geri götürülmek üzere Medine'den geçici olarak getirilmesidir. Ancak savaşla birlikte kutsal topraklar elimizden çıktığından dolayı emanetler İstanbul'da kalmıştır. İlahi kader kutsal emanetlerin muhafazasını bu topraklarda karar kılmıştır.

Yahya Kemal'in şu meşhur tespiti bizim için hem iftihar vesilesi hem de büyük bir temenni olsa gerek: "Bu devletin iki manevi temeli vardır: Fatih'in Ayasofya minaresinden okuttuğu ezan ki hâlâ okunuyor! Selim'in Hırka-i Saâdet önünde okuttuğu Kur'an ki hâlâ okunuyor! Eskişehir'in, Afyonkarahisar'ın, Kars'ın genç askerleri; siz bu kadar güzel iki şey için döğüşünüz!"

عضود سنی جناب صدیقہ

sadâret-penâhiye cenâb-ı sâmî-i Huzûr-ı

مدینہ منورہ دہ امداد امانات مقدسہ ایہ برکتہ کونہ رلدی در دخی ارد وی ہجرت
hümâyûn ordu-yı dördüncü gönderildiği birlikte ile mukaddese emânât-ı gelen Münevvereden Medine-i

قوات مقدسہ اشعار و عزم شریف حضرت نوبی مدینہ رفتی قسار او
olunan tesyâr defteri müdürîyetinden nebevî hazret-i şerîf-i Harem-i ve iş'âr kumandanlığından

کتب نفیسی حاوی صدوقہ امانات مبارکہ ایہ برکتہ بالورود خزینہ اہم
hümâyûna hazîne-i bi'l-vürûd birlikte ile mübâreke emânât-ı diğer sanduklar hâvî nefîseyi kütüb-i

نود فقیہہ بدہ بوندر لہری فہمدار آثار نفیہ دہ اولد بقدر
olduğundan nefiseden âsâr-ı kıymetdâr biri her bunların ise de kalmış tevdi'

معاینہ و زقبہ و رفتی معینہ تطبیقہ محضرہ معادہ لہرہ قدر تائبہ
te'mîn-i kadar i'âdelerine mahallerine olunarak tatbik mücebince defteri ve tedkik ve mu'âyene

حصہ محافظہ ری وایجر دہ محتاج تعمیر اولاندی نقصان حصہ
asliye hey'et-i bulundugu hâlde olanları ta'mir muhtâc-ı içlerinde ve muhafazaları hüsn-i

واقعت تاریخیہ و نفیہ ری خلدار ایتہ جک صورتہ تعمیر ری اسباب و وسائل
vesâ'ilinin ve esbâb ta'mirleri sûretde itmeyecek haleldâr nefiselerini ve târîhiye kıymet-i ve

بالتذکر نفیہ و تابانی ایچہ بر حصہ مخصوصہ لزوم اوطاف موزہ
İslâmiye Müzesi Evkâf-ı görölmesine mebnî lüzûm mütehasısaya hey'et-i bir için te'mîni ve ta'yîn bi't-tezekkür

مجلس دارہ ی اعضا سندہ استانبول مبعوثی عصمت بیق افضایہ مجلس مذکور اعضا سندہ
a'zâsından mezkûr meclis-i ile Beyefendi İsmet me'bûsu İstanbul a'zâsından idâresi meclis-i

و دیات محاذہ علمی مدیری کمال و اوقاف اسلام موزہ ی مدیری
Hakkı müdiri Müzesi İslâmiye Evkâf-ı ve Kemal müdiri kalemi Mümtaze Vilâyât-ı

و اوقاف رفتی موسسہ علمی مدیری نایل رشید بکلر دہ مربی رفو مہو
komîsyon bir mürekkeb beylerden Reşid Nâil müdiri ilmiye mü'essesât-ı Nezâreti Evkâf ve

تکلیفی و رفو مہو لہتمہ اعضا خزینہ اہم فہمدار بیق افضایہ
beyefendinin de kethüdâsı hümâyûn hazîne-i a'zâsından hey'etimiz komisyonunda bu ve teşkili

مونی تہ و تنسیب اہم افضای تقضای مرہونہ مسعود عبد
aliyye-i müsâ'ade-i merhûn-ı muktezâsı ifâ-yı olmağla idilmiş tensib ve tezekkür bulunma

صدارینا ہدیہ راجع رفو مہو موزہ لہمدار
sene 333 Haziran 12 fi ve sen 335 Şa'bân 21 Fi lehül-emrindir. men hazret-i fermân Ol bâbda sadâret-penâhileridir.

شیخ الاسلام و عہدہ رفو مہو
Şeyhü'l-İslâm ve Evkâf-ı hümâyûn nâzir vekîli Musa Kâzım

شیخ الاسلام و عہدہ رفو مہو
Hey'et-i Ayân Birinci Re'îsi Vekîli Abdurrahman Şeref

شیخ الاسلام و عہدہ رفو مہو
Ser-karîn-i Hazret-i Şehriyârî Mehmed Tevfik

شیخ الاسلام و عہدہ رفو مہو
Evkâf Nezâreti Müsteşârî (imza)

شیخ الاسلام و عہدہ رفو مہو
Şeyhü'l-Harem-i Hazret-i Nebvî (imza)

شیخ الاسلام و عہدہ رفو مہو
Hazîne-i Hümâyûn Kethüdâsı Mehmed Refik

BELGELERİN ÖZETİ

Medine-i Münevvere'den gelen kutsal emanetlerin korunması ve tamire ihtiyaç olanlarının tamir edilmesi için bir komisyon kurulmasının kararlaştırıldığı hususunda sadarete yazılan mazbata (12 Haziran 1917); bu mazbata üzerine toplanan Meclis-i Vükelâ'nın uygun görmesi neticesinde komisyonun kurulması hakkında sadaretin meşî-hata yazdığı tezkire-i sâmiye (21 Haziran 1917) .

BELGENİN TRANSKRİPSİYONU

Huzûr-ı sâmi-i cenâb-ı sadâret-penâhiye

Medîne-i Münevvere'den gelen emânât-ı mukaddese ile birlikte gönderildiği dördüncü ordu-yı hümayûn kumandanlığından iş'âr ve Harem-i şerîf-i hazret-i nebevî müdîriyetinden defteri tesyâr olunan kütüb-i nefiseyi hâvî sanduklar diğer emânât-ı mübâreke ile birlikte bi'l-vürûd hazîne-i hümayûna tevdi' kılınmış ise de bunların her biri kıymetdâr âsâr-ı nefiseden olduğundan mu'âyene ve tedkik ve defteri mücebince tatbik olunarak mahallerine i'âdelerine kadar te'mîn-i hüsn-i muhâfazaları ve içlerinde muhtâc-ı ta'mîr olanları bulunduğu hâlde hey'et-i asliye ve kıymet-i târîhiye ve nefiselerini haleldâr itmeyecek sûrette ta'mîrleri esbâb ve vesâ'ilinin bi't-tezekkür ta'yîn ve te'mîni için bir hey'et-i mütehassısaya lüzûm görülmesine mebnî Evkâf-ı İslâmiye Müzesi meclis-i idâresi a'zâsından İstanbul meb'ûsu İsmet Beyefendi ile meclis-i mezkûr a'zâsından Vilâyât-ı Mümtâze kalemi müdürü Kemal ve Evkâf-ı İslâmiye Müzesi müdürü Hakkı ve Evkâf Nezâreti mü'essesât-ı ilmiye müdürü Nâil Reşid beylerden mürekkeb bir komisyon teşkili ve bu komisyonda hey'etimiz a'zâsından hazîne-i hümayûn kethüdâsı beyefendinin de bulunması tezekkür ve tensîb idilmiş olmağla ifâ-yı muktezâsı merhûn-ı müsâ'ade-i aliyye-i sadâret-penâhileridir. Ol bâbda fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 21 Şa'bân sene 335 ve fî 12 Haziran sene 333

Hazîne-i Hümayûn Kethüdâsı Mehmed Refik

Şeyhü'l-Harem-i Hazret-i Nebevî (imza)

Evkâf Nezâreti Müsteşârî (imza)

Ser-karîn-i Hazret-i Şehriyârî Mehmed Tevfik

Hey'et-i A'yân Birinci Re'isi Vekili Abdurrahman Şeref

Şeyhü'l-İslâm ve Evkâf-ı hümayûn nâzır-ı vekili Musa Kâzım

BELGEDE GEÇEN BAZI KELİMELERİN YAZILIŞ ŞEKİLLERİ

hümâyûn

olunan

sadâret-penâhiye

sâmî-i

1. “Elif” ve “Mim” harfleri harika bir ahenkle birleşmiş.

2. Aynı şekilde kelime sonunda gelen “ye” harfi, ek başında gelen “ye” harfi ile uyum içerisinde birleşmiş. Bu şeklen birleşme okumayı zorlaştıran bir durum da değil, çünkü harfler çok net seçilebilmektedir.

3. Burada sonda gelen “Nun” harfi sanki en sonda geriye dönen bir “ye” harfi varmış gibi gözüksün de tamlamayı ve devamında gelen kelimeyi okuduğunuzda öyle olmadığını fark edebilirsiniz. Bu da bize “Nun” harfinin sonda bu şekilde yazıldığını da göstermiş olur.

olunarak

4. Yukarıda bahsi geçen “Nun” harfinin yazılış şekli burada da kendisini gösteriyor. Diğer taraftan bu kelimenin klişe olarak yazılış şekli de alışan gözler için okumayı çok kolaylaştırıyor.

bulunduğu hâlde

5. “Elif” harfinin birleşmesi ve deam eden harflerin nasıl tanzim edildiğini görebiliyorsunuz. Burada yine önemli olan -velev ki noktalar ile de olsa- harfleri tanıyabilir durumda olduğumuzdur.

Evkâf-ı

6. Ve burada içiçe geçmiş iki kelime. Yine bize yol gösteren noktalardır. Fark nedir? Normalde ayrı yazılan harflerin, birleşik olarak bu şekilde de yazılabildiğidir. En sonda ise, “Dal” ve “He” harflerinin yazılış şeklini görebiliyorsunuz.

beyefendinin de

7. “Fe” harfinin kafa kısmının yazılış şekli ve sonra gelen “Elif” harfinin ona yakın olması sanki orada bir “Tı” harfi var gibi göstermektedir. Fakat kelimeleri okuduğunuzda “Fe” olduğunu rahatlıkla anlayabiliyorsunuz.

ilmiye

idilmiş

8. “Te” harfinin bu şekilde aynen “Nun” harfinde olduğu gibi noktaları arkaya eklenerek yazılabildiğini daha önceden görenler hatırlayacaktır. Aradaki fark nedir? “Te” harfinde ilk çizgi düz bir açıyla inerken, “Nun” harfinde hafif kavisli olarak inmektedir. Farkı görmek için aynı satırdaki devam eden dördüncü kelimenin son harfine bakınız.

9. Evet bu da “Dal” ve “He” harflerinin ayrı yazıldığında yazılabilen diğer bir şeklidir.

10. Burada da “Dal” harfinin birleşerek yazıldığı farklı bir durum var, görebilirsiniz.

MUKADDES EMANETLERLE ALAKALI BİR KOMİSYON KURULMASINA DAİR

1			2			3		
4			5			6		
7			8			9		
10			11			12		
13			14			15		
16			17			18		

1. Daire-i Şer'iyet-i Nizamiye

2. Hukuk-i Şer'iye

3. 1900

4. 1900

5. 1900

6. 1900

7. 1900

8. 1900

9. 1900

10. 1900

11. 1900

12. 1900

13. 1900

14. 1900

15. 1900

16. 1900

17. 1900

18. 1900

OSMANLI ARŞİVİ
BEO
4475 335557 1

2000
(2000)

BELGENİN TRANSKRİPSİYONU

(1) Dâire-i Sadâret Umûr-ı Mühimme Kalemi

(2) Taraf-ı Âlî-i Meşihat-penâhîye

(3) Evrâk nomerosu: 192

(4) Târîh-i tesvîd: 1 Ramazan sene 33[5], 21 Haziran sene 333

(5) Târîh-i tebyîz: 1 "21"

(6) Medîne-i Münnevver'e den emânât-ı mukaddese ile gönderilen kütüb-i nefise Hazîne-i hümayûna tevdi' (7) kılınmış ise de bunların mahallerine i'âdelerine kadar hüsn-i muhafazaları ve ba'zılarının kıymet-i (8) târîhiye ve nefiselerini haleldâr itmeyecek sûretde ta'mirleri esbâb ve vesâ'ilinin (9) ta'yîn ve te'mîni için Evkâf-ı İslâmiye Müzesi meclis-i idâre a'zâsından İstanbul (10) meb'ûsu İsmet ve Vilâyât-ı Mümtâze kalemi müdürü Kemal ve mezkûr müze müdürü Hakkı (11) ve Evkâf-ı hümayûn müessesât-ı ilmiye müdürü Nâil Reşid beylerden mürekkebe bir komisyon (12) teşkili ve bu komisyonda hazîne-i hümayûn kethüdâsı beyin de bulunması hakkında (13) lecne-i mahsûsasından gelen mazbata Meclis-i Vükelâ'da lede'l-mütâla'a sûret-i iş'âr münâsib (14) görülmüş olmağla ifâ-yı (15) muktezâsı bâbında.

(16) Meclis-i Vükelâ'nın 17 Haziran sene 333 târîhli zabtı üzerine.

BELGELERDE GEÇEN KELİMELER

Aliyye: Yüce

Âsâr: Eserler

Bi'l-vürûd: Gelerek

Bi't-tezekkür: Görüşülerek

Emânât: Emanetler

Esbâb: Sebepler, vasıtalar

Haleldâr: Bozma

Hey'et-i asliye: Asıl şekil ve görünüş

Îfâ-yı muktezâ: Gereğinin yapılması

İş'âr: Yazı ile bildirme

Kütüb: Kitaplar

Lecne: Komisyon

Lede'l-mütâla'a: Mütalaa edilip okunduktan sonra

Mebnî: ...den dolayı

Meb'ûs: Milletvekili

Meclis-i Vükelâ: Bakanlar Kurulu

Men leh'ül-emr: Emir sahibi olan kişi

Merhûn: Bağlı

Meşihat: Osmanlı'da din işlerini yürüten kurum, şeyhülislamlık

Mu'âyene: Gözden geçirme, kontrol etme

Mûcebince: Gereğince

Mü'essesât: Kurumlar

Mürekkebe: Birkaç şeyden yapılmış, oluşturulmuş

Mütehassıs(a): Uzman

Nefise: Değerli

Sadâret-penâh: Sadrazamlığın sığınağı, sadrazam

Ser-karîn: Başyardımcı, Özel kalem

Şehriyâr: Padişah

Tedkik: Ayrıntılı araştırma

Tensib: Uygun görmek

Tesyâr: Gönderme

Tevdi': Emanet vermek

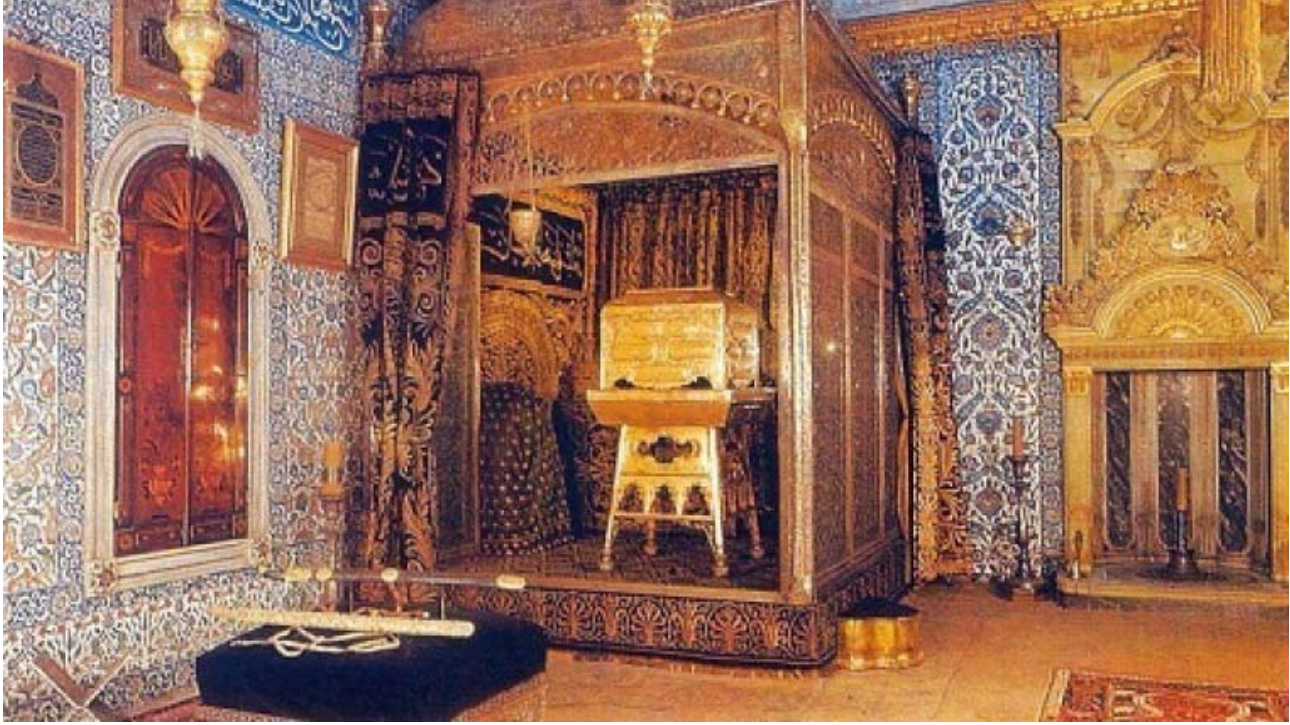
Vesâil: Vesileler

Vilâyât-ı Mümtâze: Bâbiâli'nin dairelerinden biri olan vilâyât-ı (eyâlât-ı) mümtâze, 19. yüzyılda ortaya çıkan ve içişlerinde serbest bir yapıya sahip olan özel yönetimli eyaletlerdir (Mısır, Bulgaristan, Kırım, Bosna, Rumeli-i Şarkî gibi).

HIRKA-İ ŞERİF DAİRESİNE GETİRİLEN MUKADDES EMANETLERİNİN LİSTESİ

BELGENİN ÖZETİ

Hırka-i Şerif odasındaki mukaddes emanetleri içeren müfredat defteri (Mayıs 1859).

1. خرقه شریف سعاد شریف اوطق سنه دفعه شکر سعاد نک در و ندره الیوم موجود اولده تبرکات شریفه یاد اولور
2. جناب مهره رسول اکرم دینی مخدوم 3. جناب مهره رسول اکرم دینی مخدوم 4. جناب مهره رسول اکرم دینی مخدوم
5. جناب مهره ابوبکر الصديق دینی 6. جناب مهره عمر الفاروق دینی 7. جناب مهره عثمان دینی
8. جناب مهره عمر الفاروق دینی 9. جناب مهره عثمان دینی 10. جناب مهره عثمان دینی
11. جناب مهره عثمان دینی 12. جناب مهره عثمان دینی 13. جناب مهره عثمان دینی

- [illegible]

BELGENİN TRANSKRİPSİYONU

(1) Hırka-i şerîf-i sa'âdet-redîf odasında vâki' şebeke-i sa'âdetin derûnunda el-yevm mevcûd olan teberrükât-ı şerîfe beyân olunur:	
(2) Cenâb-ı hazret-i Resûl-i Ekrem ve nebiyy-i muhterem sallallâhu te'âlâ aleyhi ve sellem efendimiz hazretlerinin seyf-i sa'âdetleri	1 kabza
(3) Cenâb-ı hazret-i Resûl-i Ekrem ve nebiyy-i muhterem sallallâhu te'âlâ aleyhi ve sellem efendimiz hazretlerinin seyf-i sa'âdetleri	1 kabza
(4) Cenâb-ı hazret-i Davud nebî aleyhisselâm efendimiz hazretlerinin seyf-i sa'âdetleri	1 kabza
(5) Cenâb-ı hazret-i Ebûbekir es-Sıddîk radiyallâhu te'âlâ anh efendimizin seyf-i âlîleri	1 kabza
(6) Cenâb-ı hazret-i Ömer el-Fârûk radiyallâhu te'âlâ anh efendimizin seyf-i âlîleri	1 kabza
(7) Cenâb-ı hazret-i Ömer el-Fârûk radiyallâhu te'âlâ anh efendimizin seyf-i âlîleri	1 kabza
(8) Cenâb-ı hazret-i Ömer el-Fârûk radiyallâhu te'âlâ anh efendimizin seyf-i âlîleri	1 kabza
(9) Cenâb-ı hazret-i Osman ibn Affân radiyallâhu te'âlâ anh efendimizin seyf-i âlîleri	1 kabza
(10) Cenâb-ı hazret-i Osman ibn Affân radiyallâhu te'âlâ anh efendimizin seyf-i âlîleri	1 kabza
(11) Cenâb-ı hazret-i Osman ibn Affân radiyallâhu te'âlâ anh efendimizin seyf-i âlîleri	1 kabza
(12) Cenâb-ı hazret-i Ali el-Murtazâ radiyallâhu te'âlâ anh efendimizin seyf-i âlîleri	1 kabza
(13) Cenâb-ı hazret-i Zübeyr ibn el-Avvâm radiyallâhu te'âlâ anh efendimizin seyf-i âlîleri	1 kabza
(14) Cenâb-ı hazret-i Hâlid ibn Velîd radiyallâhu te'âlâ anh efendimizin seyf-i âlîleri	1 kabza
(15) Cenâb-ı hazret-i Hâlid ibn Velîd radiyallâhu te'âlâ anh efendimizin seyf-i âlîleri	1 kabza
(16) Cenâb-ı hazret-i Hâlid ibn Velîd radiyallâhu te'âlâ anh efendimizin seyf-i âlîleri	1 kabza
(17) Cenâb-ı hazret-i Hâlid ibn Velîd radiyallâhu te'âlâ anh efendimizin seyf-i âlîleri	1 kabza
(18) Cenâb-ı hazret-i Ammâr ibn Yâsir radiyallâhu te'âlâ anh efendimizin seyf-i âlîleri	1 kabza
(19) Cenâb-ı hazret-i Ca'fer-i Tayyâr radiyallâhu te'âlâ anh efendimizin seyf-i âlîleri	1 kabza
(20) Kâtib-i hazret-i Resûlullâh Ebû Hasan radiyallâhu te'âlâ anh efendimizin seyf-i âlîleri	1 kabza
(21) Cenâb-ı hazret-i sahâbe-i kirâm efendilerimizden bir zâtın seyf-i âlîleri	1 kabza
(22) Cenâb-ı hazret-i sahâbe-i kirâm efendilerimizden bir zâtın seyf-i âlîleri	1 kabza
(23) Cenâb-ı hazret-i Zeyne'l-Âbidîn radiyallâhu te'âlâ anh efendimizin seyf-i âlîleri	1 kabza
(24) Cenâb-ı hazret-i Resûl-i Ekrem ve nebiyy-i muhterem sallallâhu te'âlâ aleyhi ve sellem efendimiz hazretlerinin hırka-i sa'âdet sandûka-i şerîfesi	1
(25) Cenâb-ı hazret-i Resûl-i Ekrem ve nebiyy-i muhterem sallallâhu te'âlâ aleyhi ve sellem efendimiz hazretlerinin sancağ-ı şerîfe sandûkası	1
(26) İçinde teberrükât-ı adîde mahfûz sandûka-i kebîr	1
(27) İçinde teberrükât mahfûz vasat sandûka-i şerîfe	1
(28) İçinde lihye-i sa'âdet mahfûz sandûka-i şerîfe	1
(29) Cenâb-ı hazret-i Osman radiyallâhu te'âlâ anh efendimiz hazretlerinin dürrerbârlarıyla hatt-ı Kûfî kebîr Mushaf-ı şerîf	1 cild
(30) Cenâb-ı hazret-i Ali el-Murtazâ radiyallâhu te'âlâ anh efendimizin hatt-ı şerîfleriyle Kûfî sağîr Mushaf-ı şerîf	1 cild
(31) Lihye-i şerîf-i cenâb-ı hazret-i nebevî sallallâhu te'âlâ aleyhi ve sellem	1
(32) Lihye-i şerîf-i cenâb-ı hazret-i nebevî sallallâhu te'âlâ aleyhi ve sellem	1
(33) Harem-i melâik-hidem-i hazret-i nebevî derûnunda hücre-i mu'attara zemininin döşeme mermeri ta'mîr ve icâbına göre ba'zılarının tecdîdi husûsunun üçüncü günü kisve-i şerîfe çamurdan mu'teber olmak için bir mikdâr zeminden ref'i esnâda kisve-i sa'âdet derûnunda mermerden masnû' cidâr-ı şerîfin kıyâmında iki aded seng-i şerîf mahallinden oynamış olduğundan kemâl-i ta'zîm ve tekrîm ile ol seng-i mübâreki kal' ve ... için arkasında mevcûd hâk-i ıtırnâk-i mübârekin bir mikdârı zuhûr idüb ma'a't-ta'zîm ve't-tebcîl ahz u ta'tîr u tebhîr ile hıfz ve ahcâr-ı mübârekenin çamurunu gül yağı ve gül suyu ve sâ'ir revâiyih-i tayyibe ile ba'de'l-i-mâl mahalline muhkem vaz' idüb vâcibü't-ta'zîm olan turâb-ı şerîf bu def'a bâ-irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûkâne ser-kurenâ-yı hazret-i şehriyârî atûfetlü Osman Efendi ma'rifetiyle gelüb hırka-i sa'âdet mahall-i âlisinde kadem-i şerîf dolabına vaz' olunmuştur. Fî L. [Şevvâl] sene [12]75	

Dergiyi takip edenler, yazmanın da zevkine ulaşıyorlar. Her ay ilerlediğinizi sizler de fark ediyorsunuz. Her işte olduğu gibi, bu işte de bizzat kendimizin gayret göstermesi önemli olacaktır. Bu ay da aşağıdaki metni Osmanlı Türkçesi/Kur'an harfleri ile yazmanızı istiyoruz.

FOTOĞRAF: MUSTAFA YILMAZ

ÜÇ SABIR

Ey sabırsız nefsim!

Sen üç sabır ile mükellefsin. Birisi, taat üstünde sabırdır. Birisi, masiyetten sabırdır. Diğeri, musibete karşı sabırdır. Aklın varsa, şu üçüncü ikazdaki temsilde görünen hakikati rehber tut. Merdane, “Ya Sabur!” de. Üç sabrı omuzuna al. Cenâb-ı Hakk'ın sana verdiği sabır kuvvetini, eğer yanlış yolda dağıtmazsan, her meşakkate ve her musibete kâfi gelebilir. Ve o kuvvetle dayan.

* Metnin çevirisine osmanlicadergi.com internet sitemizden ulaşabilirsiniz.

عُثْمَانِي طَبِّدَنْتْ

Osmanlı Tıbbından | Mesut Budak

رطوبت بدنیة دن غیر فضول دورت قسمدر برقی
رطوبتدر که اطراف عروق صفارده اولور بورطوبتککری اعضای
سقی ایدر یعنی صوربورطوبت حقیقته رطوبت خلطیه دن متحیل
اولور بعینه بورطوبت اشجارک اطراف اغصاننده اولان رطوبته
مشابهدر رطوبت غیر فضولک ایکنجی شول رطوبتدر که اعضایه کلوش
وطا غلشدراشجاره ژاله طراوت ویردوکی کیمی بورطوبت رطوبت
اولان دن تولد ایدر بورطوبت اولمش میوه لرده اولان رطوبته
مشابهدر بورطوبتک رطوبت اولانک فایده سی بدنی تطیب ایدوب
غدا اولدوغی محله ایرشد رغدا ویرمکدر رطوبت غیر فضولک اوچنجی اول
رطوبتدر که قریب العهد بالانفعاد در بو شول رطوبتدر که برک اولمغه
باشلیه یعنی برک اوله رطوبت غیر فضولک دوردنجیسی اول رطوبتدر که
تطیب اعضای صقل بورطوبت بدن تراب اولیجنه فانی اولمقچین

Rutûbet: Nem

Fuzûl: Fazla, lüzumsuz

Urûk: Damar

Hult: Vücutta var olan dört unsur
(safra, balgam, kan, sevdâ)

Müstehîl: Helalleşen, uyumlu

Sığâr: Küçük

A'zâ: Organ

Sakî: Sula-mak

Eşcâr: Ağaçlar

Ağsân: Dal

Jâle: Kırğı, çiğ

Tarâvet: Tazelik

Ûlâ: İlk, birinci

Tevellüd: Oluşan, doğan

Müşâbih: Benzer

Tartîb: Tazelik verme

Karîbü'l-ahd: Kısa bir süre

În'ikâd: Katılık, Bağlanma

Berk: Katı, Sert, Serin

Turâb: Toprak

Fâni: Yok olma

METNİN TRANSKRİPSİYONU

RUTÛBET

Rutûbet-ı bedeniyyeden gayr-ı fuzûl dört kısımdır.

Bir kısmı rutûbetdir ki; etrâf-ı urûk-ı sığârda olur. Bu rutûbetin kârı, a'zâyı sakî eder, yani sular. Rutûbet, hakîkatte rutûbet-i hiltiyyeden müstehîl olur. Bi-aynihî bu rutûbet eşcârın etrâf-ı ağsânında olan rutûbete müşâbihdir.

Rutûbet-i gayr-ı fuzûlün ikincisi şol rutûbetdir ki; a'zâya dökülmüş ve dağılmıştır. Eşcâra jâle tarâvet virdüğü gibi; bu rutûbet, rutûbet-i ulâdan tevellüd ider. Bu rutûbet, olmuş meyvelerde olan rutûbete müşâbihdir. Bu rutûbetin ve rutûbet-i ulânın fâidesi, bedeni tartîb idüb gıdâ olmadığı mahalle irişdirüb gıda virmekdir.

Rutûbet-i gayr-ı fuzûlün üçüncüsü; ol rutûbetdir ki; karîbü'l-ahd bi'l-in'ikâddır. Bu şol rutûbetdir ki; berk olmaya başlaya ya'ni henüz berk ola.

Rutûbet-i gayr-ı fuzûlün dördüncüsü ol rutûbetdir ki; tartîb-i a'zâyı saklar. Bu rutûbet beden turâb olmayınca fânî olmaz.

(Kaynak: En-mûzec fi't-Tıb, Süleymaniye Kütüphanesi, Mihrişah Sultan Koleksiyonu, No: 3421)(Kaynak: Tercüme-i Müfredât-ı İbn Baytâr, Süleymaniye Ktp, Lala İsmail, nr. 389)

METNİN GÜNCEL ÇEVİRİSİ

NEM

Bedende var olan nemden başka dört çeşit asli nem vardır.

Birinci kısım nem, kılcal damarlarda olur. Organların su ihtiyacını gidermek gibi bir faydası vardır. Bu çeşit nem; balgam, safra, kan ve sevdâ unsurlarından dolayı vücutta oluşan nemi uyumlu hale getirir. Bizzat ağaçların dallarının sulanmasına benzer işlevde bir nemdir.

İkinci kısım nem ise; iç organların işlevine bağlı olarak vücuda yayılan nemdir. Ağaca tazelik veren nem gibi, bu çeşit nem de birinci kısım neme bağlı olarak ortaya çıkar. Bu nem, olgunlaşmış meyvelerde olan nemlilik gibidir. Bu ve birinci kısım nemin faydası; bedene tazelik, canlılık vermek ve gıdanın bütün bedene ulaşmasını sağlamaktır.

Üçüncü kısım nem ise; iç organların tazeliğini, yaşlılığını korur. Bu nem, organlar arasında yapısını korumak için sürekli bir katılık ve sertlik oluşumuna sebep olur.

Dördüncü kısım nem ise: vücuttaki organların tazeliğini sağlar. Bu rutubet insan ölmediği sürece bedeni terk etmez.

کتابہ اوقومہ لری

Kitabe Okumaları

İBRAHİM İSMET BEYEFENDİNİN KABRİ

FOTOĞRAF: MUSTAFA YILMAZ

هو الحی لا یموت

Hüve'l-Hayyu Lâ Yemût

واصل رحمت حق شیخ الاسلام

Vâsıl-ı rahmet-i Hak Şeyhülislam

اسبق احمد عارف بك مرحومك

Esbak Ahmed Ârif Bey merhûmun

حفیدی مدرّسین کرامدن

Hafîdi müderrisîn-i kirâmdan

مرحوم و مغفور له السید ابراهیم

Merhûm ve mağfûrun leh Esseyyid İbrâhîm

عصمت بك أفندی روحیچون

İsmet Beyefendi rûhîçün

الفاتحه

Elfatiha

سنه ۲۹ جمادى لآخر ۱۲۸۴

sene 29 Cemaziyelahir 1284

KELİMELER

Lâ Yemût: Ölümsüz

Vâsıl-ı rahmet-i Hak: Hakk'ın rahmetine kavuşan

Esbak: Evvelden

Hafid: Erkek torun

Müderrisîn: Medrese ve büyük câmilerde yüksek seviyede ders okutan icazetli âlimler

SARÂYLİ ÂYŞE YUHBER HANIM'IN MEZAR TAŞI

هوالباق Hüve'l-Bâkî
اسهام مقاطعه جيسى Eshâm mukâtaacısı
ايکن رحلت دار بقا ايدن İken rihlet-i dâr-ı bekâ eden
تشریفاتی اسبق مصطفی منیف Teşrifâtçı-ı esbak Mustafâ Münîf
افندی مرحومك حلیله سی Efendi merhûmun halîlesi
مرحومه و مغفور لها Merhûme ve mağfûru'n-lehâ
سرایلی عایشه یو خبر خانمك Sarâyılı Âyşe Yuhber Hanım'ın
روحیچون حق رضاسیچون فاتحه Rûhiyçün Hak rızâsıyçün Fâtiha
فی ۲۲ ذ Fî 22 Zilhicce
سنه ۱۲۴۱ sene 1241

KELİMELER

Mukâtaacı: Osmanlı mâliye teşkilatında mukataa ile ilgili işlere bakmakla görevli memur

Rihlet: Göç etmek

Halile: zevce, eş

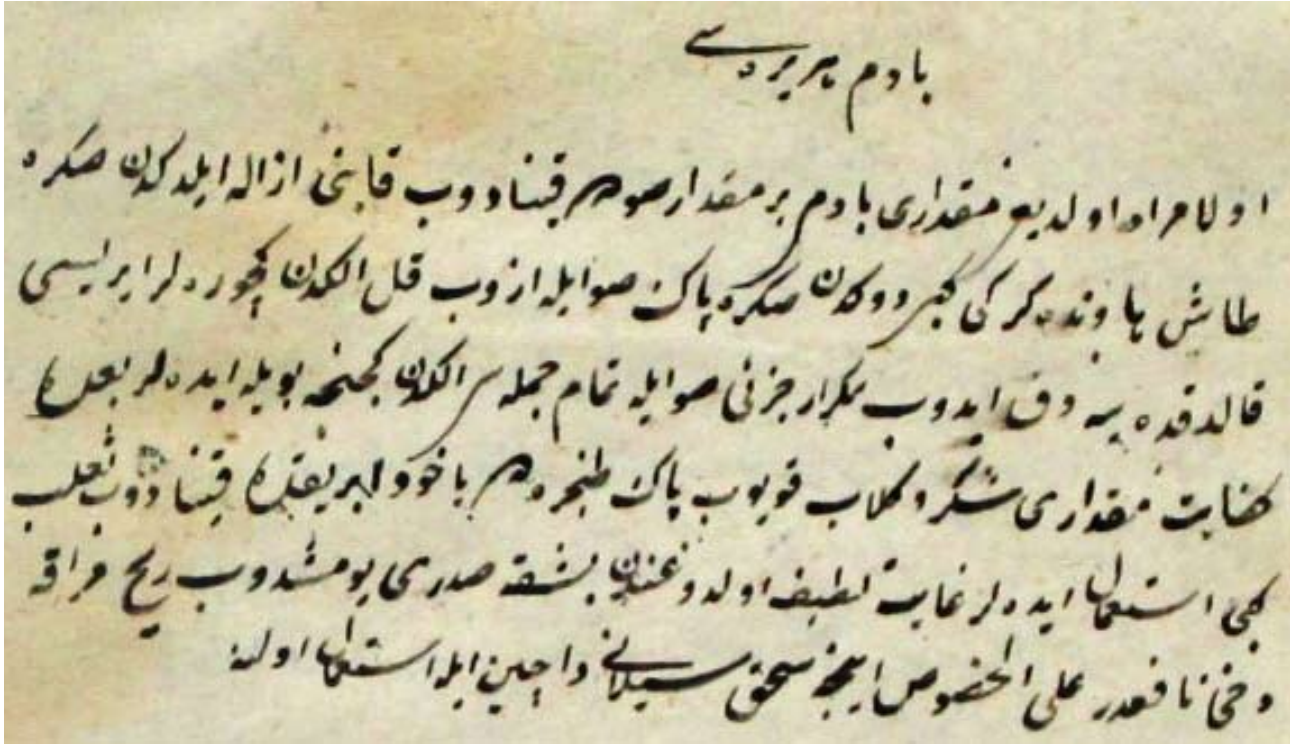

عثمانیہ یک ترفندی

Osmanlıdan Yemek Tarifleri

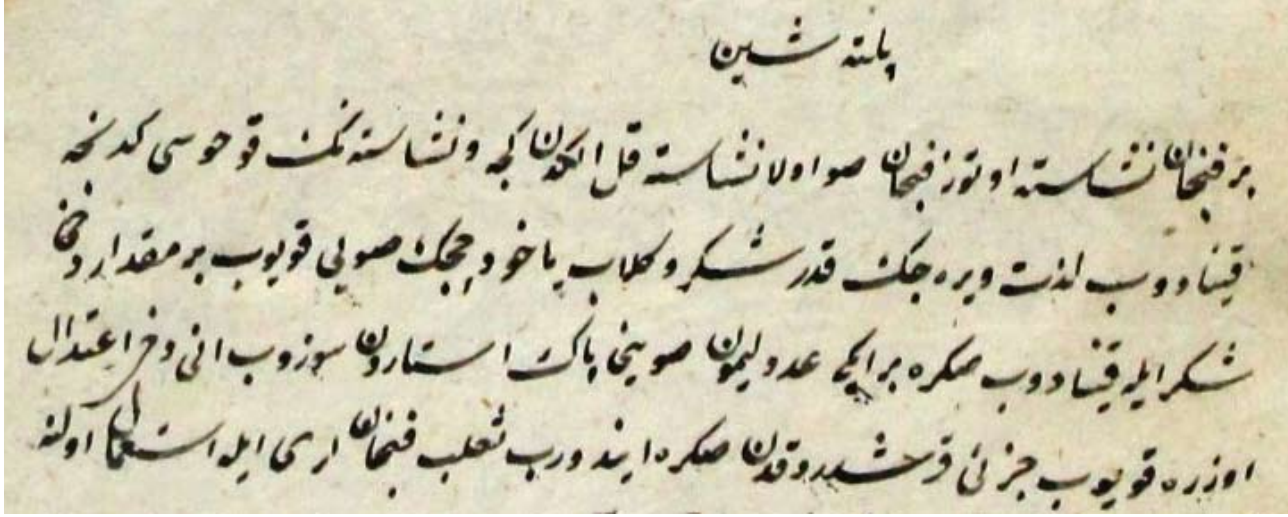
Badem Herîresi

Evvela murad olduğı miktarı bademi bir miktar suda kaynatıp kabını izale eyledikten sonra taş havanda gereğı gibi döğdükten sonra pak su ile ezip kıl elekten geçireler. İrisi kaldıkta yine **dakk edip** (vurup) tekrar cüz'î su ile tamam cümlesi elekten geçince böyle edeler. **Badehu** (daha sonra) kifayet miktarı şeker ve **gûlâb** (gül suyu) koyup pak tencerede yahut ibrikte kaynatıp salep gibi istimal edeler. Gayet latif olduğundan başka **sadrı** (göğsü) yumuşatıp **rîh-i meraka** (vücuttaki ağrı, sızı) dahi nâfidir. Alelhusus **ince sahkh** (ince dövülmüş) seylanî tarçın ile istimal oluna.

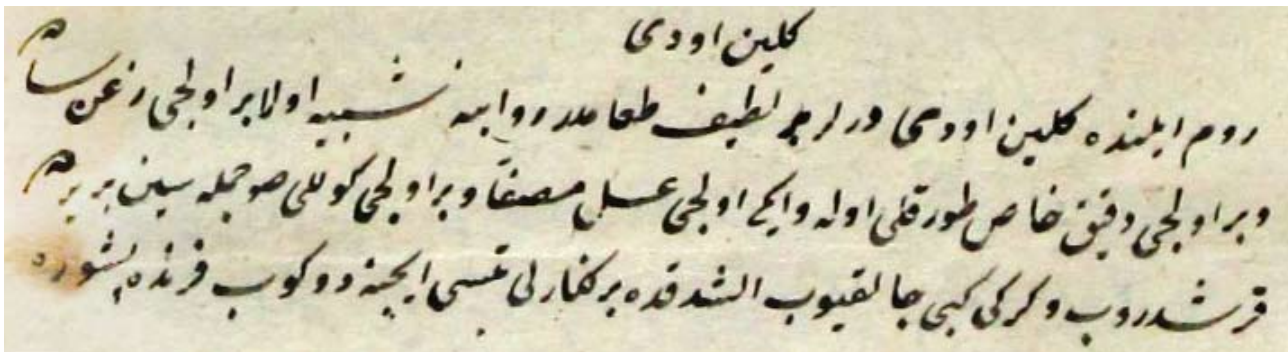
Pelteşin

Bir fincan nişasta, otuz fincan miktarı su, evvela nişasta kıl elekten geçe ve nişastanın kokusu gidince kaynatıp lezzet verecek kadar şeker ve gülâb yahut çiçek suyu koyup bir miktar dahi şeker ile kaynatıp sonra bir iki adet limon suyunu astardan süzüp onu dahi itidal üzere koyup, cüz'i karıştırdıktan sonra indirip salep fincanları ile istimal oluna.

Gelin Odu

Rumelinde gelin odu derler bir latif taamdır. Revaniye **şebih** (benzer) , evvela bir ölçü **rugan-ı sade** (sade yağ) ve bir ölçü **dakik-i hâs** (ince un) **doruklu** (dolu) ola ve iki ölçü **asel-i musaffa** (saf bal) ve bir ölçü güllü su cümlesin bir yerde karıştırıp ve gereği gibi çalkayıp alıştıkta bir kenarlı tepsi içine döküp fırında pişire.

تاریخدان نوٹلر

TARİHTEN NOTLAR

Çizen: Ahmet Çakıl

 TAKKECİ İBRAHİM AĞA CAMİİ / طاقیہ جی ابراہیم آغا جامعی

طاقیہ جی ابراہیم آغا، طاقیہ صاتارق کچیمنی صاغلایان بر عثمانلی وطنداشیدی. اڭ بیوک خیالی بر جامع یاپدیرمقدی. فقط موجود کلیری ایله بر جامع انشا ایتدیرہ بیللمہ سی ممکن دگلدی. بر کیجه رؤیاسنده نور یوزلی مبارک بر ذات کندیسنه؛ ”بغدادہ کیت، اورادہ ایکی صالقیم اوزوم رزق واری، اونی ی و دون“ دیر. صباح رؤیاسنی اشنه آڭلاتیر و آزیغنی حاضرلایارق یوللره دوشر. بغدادہ وارنجه قالدیغی خانده ییمک یرکن آصمہدہ کی ایکی صالقیم اوزومی کورور. اوزوملری قویارمق ایچون خانجیدن اذن ایستر. بو آرادہ رؤیاسنی ده آڭلاتیر اما اسمنی سویلمہ مز. ایلگیله کندیسنی دیڭلہ ین خانجی؛ ”بڭا قاج دفعہ در رؤیامده، ’استانبولده طاقیہ جی ابراہیم آغا دیہ بری وار. اونڭ اوینڭ باغچہ سندہ کی قویونڭ یانده بر کوپ آلتین کومولیدر، کیت آل‘ دیرلر ده اوستندہ طورمام. سن ایکی صالقیم اوزومڭ یشنه دوشوب بغدادہ کلمشسڭ. الله عقل، فکر ویرسین“ دیر. خانجینڭ بو سوزلری اوزرینہ استانبولہ دونن ابراہیم آغا، اوینڭ باغچہ سندہ کی آلتینلری بولور و بو آلتینلرلہ بر جامع انشا ایتدیریر. کونڭزده بانیسنڭ ادیلہ طانیدیغمز بو جامع، طوپ قاپی کولتور یارقندہ در و ۱۵۹۱-۱۵۹۲ سنہلرنده یاپدیریلمشدر. جامع صوڭ اولارق شہرامانتی طرفدن ۲۰۰۷-۲۰۰۸ سنہلرنده رستورہ ایدیلہ رک عبادتہ آچیلمشدر.

Takkeci Ibrahim Ağa, takke satarak geçimini sağlayan bir Osmanlı vatandaşıydı. En büyük hayali bir cami yaptırmaktı. Fakat mevcut geliri ile bir cami inşa ettirebilmesi mümkün değildi. Bir gece rüyasında nur yüzlü mübarek bir zat kendisine; “Bağdat’a git, orada iki salkım üzüm rızkın var, onu ye ve dön” der. Sabah rüyasını eşine anlatır ve azığını hazırlayarak yollara düşer. Bağdat’a varınca kaldığı handa yemek yerken asmadaki iki salkım üzümü görür. Üzümleri koparmak için hancıdan izin ister. Bu arada rüyasını da anlatır ama ismini söylemez. İlgiyle kendisini dinleyen hancı; “Bana kaç defadır rüyamda, ‘İstanbul’da Takkeci Ibrahim Ağa diye biri var. Onun evinin bahçesindeki kuyunun yanında bir küp altın gömülüdür, git al’ derler de üstünde durmam. Sen iki salkım üzümün peşine düşüp Bağdat’a gelmişsin. Allah akıl, fikir versin” der. Hancının bu sözleri üzerine İstanbul’a dönen Ibrahim Ağa, evinin bahçesindeki altınları bulur ve bu altınlarla bir cami inşa ettirir. Günümüzde banisinin adıyla tanıdığımız bu cami, Topkapı Kültür Parkındadır ve 1591-1592 senelerinde yaptırılmıştır. Cami son olarak İBB tarafından 2007-2008 senelerinde restore edilerek ibadete açılmıştır.

سگا قره ده یر یوق / SANA KARADA YER YOK

قیودان دریا قیلیچ علی پاشا، بر کون زمانڭ یادشاهی ۳نجی مراد خانڭ حضورینه چیقارق، کندى آدینه بر جامع یاپدیرمق ایچون اذن ایسته دی. شاعر روحلی و عین زمانده نکتهدان اولان پادشاه: ”سنکه دریالرڭ سرداریسڭ. مقتدر ایسهڭ جامعڭی دریا اوزره انشا ایت! سگا قره ده بر قاریش یر یوقدر“ دییه فرمان بویوردی.

قیلیچ علی پاشا بو فرمانی غایت صوغوق قانلی قارشیلادی و: ”خنکاریمز طوغری دیرلر. بزم اویمز ده، مکانمز ده دریالردر. او حالدده معبدیمزڭ ده دریا اوزره انشاسی مناسبدر“ دییوب مساعده ایسته یهرک حضوردن چیقدی. فقط دڭز اوزرینه جامع ناصل یاییلایجقدی؟ همن او دورڭ اڭ بیوک معماری قوجه سنانڭ یاڭنه واردی و طورومی اوڭا آڭلاتارق، بو اثری ده کندیسنڭ انشا ایتمه سنی ایسته دی و بونڭ ایچون ده، طویخانه آچیققرنده بو انشاآڭ یاییلایله جگنی سویله دی.

معمار سنانڭ، انشاآت یرینی کوروب بگنمسیله همن حرکت کچیلدی. قیلیچ علی پاشا، قادیرغلرله آناتولی ساحلرندن ایری قیالری طاشیتارق طویخانه آچیققرنده دڭزی تولدیرتمه یه باشلادی. بویله جه برقاچ کون ایچنده بوراده کوچک بر آطه میدان کلدی. بوراده ساحله قدر ده اخشاب بر کوپرو انشا ایدیلدی. صوڭره ده معمار سنان انشاآته باشلادی. اثرینی تاملاینجه:

”دریالر قودورسه و آزغین طالغلر قبه نڭ تپه سندن آشسه، یینه بو معبد قیامته قدر قالاچقدر“ دیدی. صوڭره کی عصرلرده، ساحل ایله جامعنڭ بولوندیغی آطه آراسی تولدیرولار ق جامع دڭزدن ایچریده قالمشدر.

Kaptan-ı Derya Kılıç Ali Paşa, bir gün zamanın padişahı 3. Murad Han'ın huzuruna çıkarak, kendi adına bir cami yaptırmak için izin istedi. Şair ruhlu ve aynı zamanda nüktedan olan padişah: “Sen ki deryaların serdarısın. Muktedir isen camiini derya üzre inşa et! Sana karada bir karış yer yoktur” diye ferman buyurdu.

Kılıç Ali Paşa bu fermanı gayet soğukkanlı karşıladı ve: “Hünkârımız doğru derler. Bizim evimiz de, mekânımız da deryalardır. O halde mabedimizin de derya üzre inşası münasibdir” deyip müsaade isteyerek huzurdan çıktı. Fakat deniz üzerine cami nasıl yapılacaktı? Hemen o devrin en büyük mimarı Koca Sinan'ın yanına vardı ve durumu ona anlatarak, bu eseri de kendisinin inşa etmesini istedi ve bunun için de, Tophane açıklarında bu inşaatın yapılabileceğini söyledi.

Mimar Sinan'ın, inşaat yerini görüp beğenmesiyle hemen harekete geçildi. Kılıç Ali Paşa, kadırgalarla Anadolu sahillerinden iri kayaları taşıtarak Tophane açıklarında denizi doldurtmaya başladı. Böylece birkaç gün içinde burada küçük bir ada meydana geldi. Burada sahile kadar da ahşap bir köprü inşa edildi. Sonra da Mimar Sinan inşaatla başladı. Eserini tamamlayınca:

“Deryalar kudursa ve azgın dalgalar kubbenin tepesinden aşsa, yine bu mabed kıyamete kadar kalacaktır” dedi. Sonraki asırlarda, sahil ile caminin bulunduğu ada arası doldurularak cami denizden içeride kalmıştır.

دشمانه صيرتگزی چويرمه يگيز

DÜŞMANA SIRTINIZI ÇEVİRMİYİNİZ

عثمانلى اوردوسى خاچ اوويه كلديكى زمان، بوراده ايمپراطورڭ قرداشى آرشيديوك مقسمييلانڭ قوتلريله قارشىلاشدى. آلمان، مجار و ديگر دولت و ملتlerden طويلانمش بيوك بر اوردو واردى. اوردو، خاچ اوويه وارديغى زمان، دشمانه قارشى ناصل حركت ايديله جگنى كوروشمك

مقصدى ايله بر ديوان طويلاندى. خواجه سنڭ ايستيگيله صواشه چيقان سلطان، آرابه صارصيتيسندن و يولڭ مشقتلرندن چوق راحتسز اولدى. سلطان طويلانان ديوانده رسما، صدر اعظمى بيراقوب، استانبوله دونمك ايستهديگنى آچيقلادى. بعض وزيرلر ده سلطاني دستكله ديلر.

بو طورومه شدتله قارشى چيقان خواجه سعدالدين افندى؛ ”شوكتلو سلطانمڭ صواش زورلقلرندن راحتسز اولديغنى بيليرز. اونوتمامليكه، صواشڭ زورلقلرندن بز و بتون اوردو راحتسزدر. صواشڭ مشقتلرينه قاتلانمادان ظفر قازانمق نره ده كورولمشدر. بو ايش وزيرلرڭ ايشى دگلدر. بر قلعه فتح ايتمكله دعوايه حل ايديلمش نظرى ايله باقمق، قلعه نڭ امدادينه كلن كفارڭ باشنى ازمه دن كرى دونمك، ييلانڭ قويروغنه باصوب اوڭندن قاچمق ديمكدركر. قرآن كريمده مثالا؛ ”دشمانلريڭز امان ديله يوب سلاحرلرني ترك ايدنجه يه قدر اونلرله صواشيگيز. دشمانه صيرتگزي چويرمه يگيز.“ بيورولور. دشمان امان ديله مه مش، سلاحنى ترك ايتمه مشدر. دشمانله قارشىلاشمادان اوڭا صيرتمزي چويريرسه ك يارين حساب كوننده الله تعالينڭ حضورينه نه يوزله چيقارز. بر عثمانلى سلطاننڭ بر سبب اولمادان و دشمانى احا ايتمه دن، غزا ميداننى ترك ايتمه سى، شيمدى يه قدر كورولمه مشدر. اجدادىمڭ روحلرى بزي عيبلر. دين دشمانلرى ايله صواشتمق محقق لازمدر. دينى و دولتى مدافعه ايتمك، اونڭ شاننى و

Osmanlı Ordusu Haçova'ya geldiği zaman, burada İmparatorun kardeşi Arşidük Maksimilyan'ın kuvvetleriyle karşılaştı. Alman, Macar ve diğer devlet ve milletlerden toplanmış büyük bir ordu vardı. Ordu, Haçova'ya vardığı zaman, düşmana karşı nasıl hareket edileceğini görüşmek maksadı ile bir divan toplandı. Hocasının isteğiyle savaşa çıkan Sultan, araba sarıntısından ve yolun meşakkatlerinden çok rahatsız oldu. Sultan toplanan divanda resmen, sadrazamı bırakıp, İstanbul'a dönmek istediğini açıkladı. Bazı vezirler de Sultanı desteklediler.

Bu duruma şiddetle karşı çıkan Hoca Sâdeddîn Efendi; “Şevketlü sultanımızın savaş zorluklarından rahatsız olduğunu biliriz. Unutmamalı ki, savaşın zorluklarından biz ve bütün ordu rahatsızdır. Savaşın meşakkatlerine katlanmadan zafer kazanmak nerede görülmüştür. Bu iş vezirlerin işi değildir. Bir kale fethetmekle davaya halledilmiş nazarı ile bakmak, kalenin imdadına gelen küffarın başını ezmeden geri dönmek, yılanın kuyruğuna basıp önünden kaçmak demektir. Kur’ân-ı Kerimde mealen; “Düşmanlarınızı aman dileyip silahlarını terk edinceye kadar onlarla savaşınız. Düşmana sırtınızı çevirmeyiniz.” buyrulur. Düşman aman dilememiş, silâhını terk etmemiştir. Düşmanla karşılaşmadan ona sırtımızı çevirirsek yarın hesap gününde Allah Teâlâ'nın huzuruna ne yüzle çıkarız. Bir Osmanlı sultanının bir sebep olmadan

شرفنى كوكلردن آياقلر آلتنه دوشورمه مك ايچون صواشقى
أوزرىمزه فرضدر. بو اوغورده جان ويرنجيه قدر هيپمىزك
صواشمسى، سلطانك دگل، الله تعالىنك امريد. ذاتا بز
اونلرى يوق ايتىمىزهك، اونلر بزم أوزرىمزه كلوب بى يوق
ايدى جكلر. “دييه رك سلطانك دونمه سنه مانع اولدى.

ايرتەسى صباح ايكي طرفك قوتلرى حرب وضعيتى آلوب
بربرينه ياناشدى. دشمان، ترك جىخانه صنديقلىرىنك أوزرىنه
چىقمىشدى. وضعيت تهلكهلى بر حال آلمىشدى. بو طورومى
بالذات سير ايدى سلطان محمد خان، ياننده بولونان خواجه
سعدالدين افندىيه؛ “افندى شىمىدىن صوگره نه ياپمه مز
كرىك؟” ديه صورنجه، خواجه افندى؛ “سلطانم لازم
اولان، يريگىزده ثبات و قرار ايتمكدى. جنگك حالى بودر.
اجدادىگىز زماننده اولان محاربىلر چوغونلقه بويله واقع
اولمىشدر. رسول الله افندىمىزك معجزه لرى ايله ان شاء الله
تعالى فرصت و نصرت اهل اسلامكدر. خاطرىگىزى خوش
طوتك” ديدى.

ve düşmanı imha etmeden, gazâ meyda-
nını terk etmesi, şimdiye kadar görülme-
miştir. Ecdadımızın ruhları bizi ayıplar.
Din düşmanları ile savaşmak muhakkak
lâzımdır. Dini ve devleti müdafaa etmek,
onun şanını ve şerefini göklerden ayaklar
altına düşürmemek için savaşmak üzeri-
mize farzdır. Bu uğurda can verinceye ka-
dar hepimizin savaşması, sultanın değil,
Allah Teâlâ'nın emridir. Zaten biz onları
yok etmezsek, onlar bizim üzerimize ge-
lip bizi yok edecekler.” diyerek Sultanın
dönmesine mâni oldu.

Ertesi sabah iki tarafın kuvvetleri harp
vaziyeti alıp birbirine yanaştı. Düşman,
Türk cephane sandıklarının üzerine çıkmıştı.
Vaziyet tehlikeli bir hâl almıştı. Bu
durumu bizzat seyreden Sultan Mehmed
Hân, yanında bulunan Hoca Sâdeddîn
Efendiye; “Efendi şimdiden sonra ne yap-
mamız gerek?” diye sorunca, Hoca Efen-
di; “Sultanım lâzım olan, yerinizde sebat
ve karar etmektir. Cengin hâli budur. Ec-
dadınız zamanında olan muharebeler ço-
ğunlukla böyle vaki olmuştur. Resûlullah
efendimizin mucizeleri ile inşallah Teâlâ
fırsat ve nusret ehl-i İslâm'ındır. Hatırını-
zı hoş tutun.” dedi.

پادشاهه قول اولمق / PADIŞAHA KUL OLMAK

سلطان عبدالعزيز خان بر كون، أولدن صدر
اعظملىغنى ده ياپمىش اولان فؤاد پاشايه، او
زمانك دولت آدملىرىدن على پاشا ايله
رشدى پاشا ايله كندىسنىك فرقلىرىنى
صورار. فؤاد پاشا ده جواباً شويله دير:

“افندىمىز، يگى ياپىلمىش بر كوپرو تصور
بوويريگىز. اوچمىز ده كوپرونك باشنه
كلمش بولونالم. بنده گز همن بىسمله چكر و
چكىنمىدن كوپروى كچرم. على پاشا بىسمله
چكر فقط كوپروى دفعه لرجه اينجه له دكدن
صوگره كچر. رشدى پاشا قولگىز ده، بىسمله چكر،
صوگره بر طابور انسانى بو كوپروى كچيرىر، صاغلاق
اولديغنه قناعت كتىردكدن صوگره كندىسى كچر.”

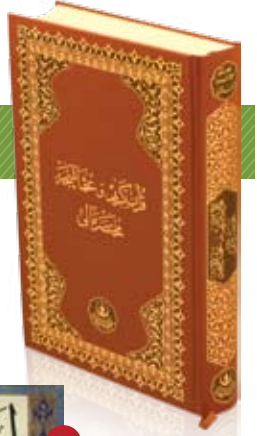

Sultan Abdülaziz Han bir gün,
evvelden Sadrazamlığını da
yapmış olan Fuad Paşa'ya,
o zamanın devlet adamları-
ndan Âlî Paşa ile Rüşdü
Paşa ile kendisinin fark-
larını sorar. Fuad Paşa da
cevaben şöyle der:

“Efendimiz, yeni yapılmış
bir köprü tasavvur
buyurunuz. Üçümüz de
köprünün başına gelmiş
bulunalım. Bendeniz hemen
Besmele çeker ve çekinmeden
köprüyü geçerim. Âlî Paşa Bes-
mele çeker fakat köprüyü defalarca
inceledikten sonra geçer. Rüşdü Paşa ku-
lunuz da, Besmele çeker, sonra bir tabur
insanı bu köprüden geçirir, sağlam oldu-
ğuna kanaat getirdikten sonra kendisi
geçer.”

ÖDÜLLÜ BULMACA

şağıdaki levhalarda geçen kırmızı renkli kelimelerin okunuşlarını sırasına göre Latin harfli Türkçe ile yazınız. İşaretli yerlere gelen harfleri yine sırasına göre bir araya getirip anahtar cümleyi bulunuz. Son olarak bu cümleyi Osmanlı Türkçesi ile yazınız ve **25 Şubat'a kadar** mektup@osmanlicadergi.com posta adresine gönderiniz. Doğru cevabı gönderenler arasın-
da yapılacak kur'a ile ilk beş takipçimize "Osmanlıca Meal" hediye edilecektir.

1. 1 _ _ _ _ _
2. 2 _ _ _ _ _
3. _ _ _ _ _
4. 3 _ _ _ _ _ / _ _ _ _ _
5. _ _ _ _ _ 4 _ _ _ _ _

6. 5 _ _ _ _ _ / _ _ _ _ _
7. _ _ _ _ _ 6 _ _ _ _ _
8. _ _ _ _ _
9. _ _ _ _ _
10. _ _ _ _ _

11. _ _ _ _ _
12. 7 _ _ _ _ _
13. _ _ _ _ _

ÇÖZÜM

2 3 4 5 x 2 3 4 5 7 6 1 4 1
2 3 4 5 7 2 3 4 5 7

..... / / / /

Merhaba

Osmanlıca Dergisinin değerli çalışanları,

Medeniyetlerin, köklerinden aldıkları kuvvetle büyüdükleri gerçeği nazara alındığında toplum nezdinde artık şu kavrayış hâsıl oldu;

Evet! Osmanlı ve daha öncesinde yaşanan toplumsal hareketler, savaş, politika, bilim, sanayi, kütüphane, vakıf vb. olumlu veya olumsuz bütün gelişmeler, bireylerin zihninde merak uyandırmaya başladı.

Büyüğü, küçüğü, öğrencisi bilinmeze doğru yol almak ve uzak kaldığı bu pınardan istifade etmek istedi.

Geçmişin hazineleri arasında yapılan yolculuğu ve bu değerleri tozlu raflardan alıp insanların zihnine ulaştırmada siz Osmanlıca Dergisi ekibinin emeği çok büyük.

Gördüğünüz hizmetin adı veya anlatımı ve karşılığını biz tayin edemeyiz. İlim adına yapılan bu yürüyüşün muhakkak karşılığını yürekten inanlar, Yüce Rabbim katında kat ve kat alacaktır.

İlmi değerleri yücelten siz değerli Osmanlıca Dergisi ekibine can u gönülden teşekkür ediyor, çalışmalarınızın kültür haznemizde geniş yer tutmakta olduğunu bilmenizi talep ediyorum.

Çalışmalarınızın toplumun çok daha geniş kitlelerine hitabını, bu manada sizlerin faaliyetlerinizi çeşitlendirerek “Osmanlıca’yı toplum hayatına daha fazla nasıl sokabiliriz” düşüncesinde olduğunuzu ve can u gönülden çalıştığınızı biliyorum.

Rabbim yar ve yardımcınız olsun.

İyi çalışmalar dilerim.

— AV. MEHMET NASUH GÖRDAĞ

DERGİLER HÜR TEFEKKÜRÜN KALELERİDİR

Türkiye Dergiler Birliği (TÜRDEB) Yönetim Kurulu üyeleri ve dergi temsilcileri ile birlikte Kültür ve Turizm Bakanı Sayın Numan Kurtulmuş ile Topkapı Sarayı'nda kahvaltıda bir araya geldik. Bu vesileyle kültürel zenginliğimiz farklı yönlerini topluma taşıyan dergiciler olarak Bakan Beyle verimli bir toplantı icra edilmiş oldu.

Bu ve benzeri güzel ve verimli toplantıların -alınan kararların icrasının da vukuatına mun-tazır olarak- berdevam olmasını, kültürel zenginliğimizin daha yaygın olarak toplumda yer almasını ve 'deli işi' tabir edilen dergilerin ve dergicilerin artarak devam etmesini temenni ettik ki, kareselleşen dünyaya mahkûmiyeti ne kadar azaltabilirsek o kadar memnun ve mesrur olacağız.

Sayın Bakanımız ve tüm dergicileri en kalbi muhabbetlerimizle bir kez daha selamlıyoruz. Ve diyoruz ki: Gidemediğin yer senin değildir!

